בס"ד
234
כ"ב מנחם אב תשע"ח
פרשת עקב

קרוב אליך

עבודת ה' ברוח חסידית

זמני השבת	כניסה	יציאה
ירושלים	18:59	20:13
תל אביב	19:14	20:16
חיפה	19:07	20:17

גוף שבור. נשמה פורחת

איש משפחה רגיש או מנהיג תקיף? גאון הלכה או מקובל חסידי? תעלומת דמותו רבת הגוונים של רבי לוי יצחק שניאורסון, אביו של הרבי מלובביץ', טרם נפתרה > **סודות תורתו החדשנית ויומן הרבנית שתיעדה את חייו בפרויקט מיוחד**
עמוד 14

10 **מה חיפשתי בביתו של עמוס עוז?**
מה אהבתי, הרב זקס

6 **כנות של פז"מ ובעיקר של עייפות החומר /**
אישית, צבי יחזקאלי

12 **גיוס אוגוסט של ישיבות ההסדר יוצא לדרך**
צל"ש, פרץ איינהורן

30 **הגיע הזמן לזוז**
התוועדות עם הרב עדין אבן ישראל

עם מרפסת כזאת אפשר לארח את כל המשפחה והחברים לשבת!
מיני פנטהאוזים עם מרפסות ענק
100 מ"ר!
חריש עין הנציב

072-3725765 | 1-700-500-555
שיווק: באמונה
יזם: הנדסה

בס"ד

אלול

אני ללב ואת לטל

שנה ראשונה חינם לבוגרי צבא ושרות לאומי

סליחה, כבר נרשמתם?

הירשמו עכשיו כדי שבאלול גם אתם כבר תלמדו

תואר ראשון

- הנדסת אלקטרו-אופטיקה
- הנדסת חשמל ואלקטרוניקה
- הנדסת תוכנה
- הנדסת מערכות תקשורת
- הנדסת תעשיה וניהול
- מדעי המחשב
- חשבונאות ומערכות מידע
- מנהל עסקים
- סיעוד
- ביו-אינפורמטיקה

תואר שני

- מנהל עסקים .M.B.A
- פיסיקה/הנדסת אלקטרו-אופטיקה .M.Sc*
- סיעוד .M.S.N*

מכינה לאקדמיה

הלימודים מתחילים!

מבחן תיל או פסיכומטרי

ימי לימוד מרוכזים

מסלול בית-מדרש / מדרשה

אחוז השמה גבוה

מערך מלגות נרחב

המרכז האקדמי לב

*3239 | www.jct.ac.il

קמפוס לב - רח' הוועד הלאומי 21, ירושלים | קמפוס טל - רח' בית הדפוס 7, ירושלים

*הענקת התואר מותנת באישור הסופי של המל"ג

מועצת בתי העלמין היהודיים בירושלים

משרד ירושלים ומורשת Jerusalem and Heritage

עולים להר הזיתים

ליל משמר הרב קוק זצ"ל

"בן אדם, עלה למעלה, עלה"..

83 שנים לפטירת מרן הרב
אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

באוהל לימוד ענק אל מול ציונו בהר הזיתים, בנושא:
דגל ירושלים - 70 שנה לתקומת מדינת ישראל
לאורו של רואה הדורות מרן הראי"ה קוק זצ"ל

מס' המקומות מוגבל
הכניסה חופשית
הרשמה חובה

יום חמישי אור ל-ו' באלול (16.8)

23:15	הרב **הלל הורוביץ** מנכ"ל מועצת בתי העלמין ירושלים	דברי פתיחה
23:20	מר **רן ישי** מנכ"ל משרד ירושלים ומורשת	דברי ברכה
23:25	עו"ד **עודד פלוס** מנכ"ל המשרד לשירותי דת	דברי ברכה
23:30	הראשון לציון **הרה"ג יצחק יוסף** שליט"א הרב הראשי לישראל	תוקף הלכות מדינה
00:00	**הרה"ג אריה שטרן** שליט"א רבה של ירושלים	דגל ירושלים
00:20	**הרב אלישע וישליצקי** שליט"א בית - מדרש מהות ירושלים	אורות מאופל
00:30	**הרה"ג יעקב שפירא** שליט"א ראש ישיבת מרכז הרב	מדינת ישראל יסוד כסא ה' בעולם
01:00	**הרב יהודה מלמד** שליט"א ישיבת רמת גן	הרב זצ"ל- חוזה המדינה
01:30	**הרב חגי לונדין** שליט"א ישיבת שדרות	כל זמן מאיר בתכונתו
02:00	**ר' אלדד פרי** הי"ו יו"ר פרי נדל"ן	כלכלת ישראל במשנת הרב
02:30	**התוועדות מרכזית** עם **הרב יהושע שפירא** שליט"א ראש ישיבת רמת גן בניגון דבקות עם הזמר **עקיבא תורג'מן**	
04:00	**הרה"ג שמואל אליהו** שליט"א רב העיר צפת	מאמר הדור בשנת ה-70
04:30	אמירות סליחות ותפילת שחרית בשילוב ניגוני הרב קרליבך עם **הרב אוריאל סעייד** - ראש הגרעין בקרית אונו	

ביום שלישי
ג' באלול
יום עלייתו לגנזי מרומים של מרן הרב
אברהם יצחק הכהן קוק
זצ"ל

נעלה, תלמידיו וההולכים לאורו לשאת תפילה למען עם ישראל, ארצו ותורתו על יד ציונו הקדוש בהר הזיתים אל מול הר הבית

בשעה 09:30 -אזכרה מרכזית בהשתתפות ראשי הישיבות ותלמידיהם בשיתוף עם "בית הרב -זאת לראיה".

אוטובוסים: אגד קו- 84 מתחנת הרכבת הקלה בגבעת התחמושת, ישיר ומהיר לפסגת הר הזיתים, החל מהשעה 08:30 כל 45 דקות לאורך כל היום.

למידע והרשמה (חובה) hazeitim.co.il
או חפשו בגוגל "עולים להר הזיתים" מוקד מידע 055-9124900 (9:00-15:00)

כיבוד קל ושתיה חמה | מומלץ לבוא בלבוש חם
הסעות מחניון גבעת התחמושת החל מהשעה 21:30
הסעות מסובסדות למוסדות קבוצות וסניפים 055-9124900 (9:00-15:00)
ניתן להזמין סיורים לקבוצות ברחבי הר הזיתים בעקבות גדולי ישראל החל מהשעה 21:00
האירוע מאובטח ע"י כוחות הביטחון

בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר והלא במאמר אחד יכול להיבראות, אלא להיפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות. (משנה א)

האחד נמוך – הסתר גמור

בחסידות מוסבר כי "מאמר אחד" היא הספירה האחרונה - ספירת המלכות, ו"עשרה מאמרות" הן עשר הספירות כולן. הקדוש ברוך הוא יכול לברוא עולם עם ספירת המלכות בלבד, אבל אז הייתה האלוקות נעלמת מאוד בתוך העולם, בלי גילוי, כמו שספירת המלכות מעלימה על האורות שמעליה. כשהקדוש ברוך הוא בחר לברוא את העולם עם כל עשר הספירות, הוא בחר להנכיח את כוחותיו בתוך העולם. אנחנו רואים אותו יותר, מרגישים אותו יותר, גם כשהוא מתגלה וגם כשהוא מסתתר.

עם ישראל הם ה"צדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות". תפקידנו לגלות את ה' בעולם ולחשוף את האלוקות הטמונה בכל פרט בעולם על ידי התורה - והמסוגלות שלנו לעשות את זה תלויה בעשר הספירות שעומדות בתשתית העולם. השיא יגיע לעתיד לבוא, אז יבוא העולם לשלמותו ויחזור למצב שבו נברא: "עולם על מילואו נברא", אז יהיה גילוי שלם של כל עשר הספירות.

פרקי אבות

משה שילת

פרק ה
סודות של בעלי תשובה

האחד גבוה – גילוי גמור

פירוש הפוך ורגיל יותר בחסידות הוא ש"מאמר אחד" הוא המאמר הכולל את כל הבריאה: "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ", וכפי שהגמרא אומרת ש"בראשית נמי מאמר הוא". אפשר היה להסתפק בכך, ומדוע הקדוש ברוך הוא מפרט אחרי מאמר כללי זה עוד תשעה מאמרות?

המאמר האחד הוא אלוקות שלמעלה מהבריאה. עולם של גילוי אלוקות כזה לא היה מותיר מקום לבחירה חופשית, כי הבורא היה מורגש בכל פינה. המאמרות הנוספים מכניסים את האלוקות לתוך פרטי הבריאה, הם מכירים בגדרי העולם ובאפשרות שלו להעלים על הבורא. רק אז, כשיש בחירה חופשית, יש משמעות למעשי בני האדם, גם למעשי הצדיק שמקיים את העולם וגם למעשי הרשע שמאבד את העולם.

אבל, מצד שני, הקדים הקדוש ברוך הוא את ה"מאמר אחד" של "בראשית" לכל התשעה, בשביל שהעולם לא יוכל להעלים לגמרי ולתמיד על האלוקות ח"ו, ושסוף־סוף יתגלה הבורא בתוך הנבראים במלוא עוצמתו.

להיפרע מן הרשעים?!

ועדיין קשה ההדגשה על בריאת העולם בעשרה מאמרות על מנת "להיפרע מן הרשעים"! המשנה אפילו מקדימה את הנימוק הזה עוד לפני ה"ליתן שכר טוב לצדיקים"! וכי הקדוש ברוך הוא חפץ בעונשים ובורא את העולם למענם?!

באחת משיחותיו הסביר הרבי מלובביץ' כך: בדרך הטבע, כשיהודי חוטא הוא מגביר את החושך של העולם. אבל הקדוש ברוך הוא עשה נס והוא האפשרות לחזור בתשובה. התשובה היא התעלות מגדרי העולם ועל ידה נעשה האדם אדם חדש ובונה עולם חדש.

הקדוש ברוך הוא ברא את העולם בעשרה מאמרות אבל יכול לברוא גם במאמר אחד, ובעלי התשובה עושים זאת! הרשע שבמשנה הוא זה שהרשיע וחוזר בתשובה ואז "מאבד את העולם שנברא בעשרה מאמרות" ומעלה אותו ל"מאמר אחד" שיכול להיברא בו, שהוא המאמר הכולל, שבו מורגש איך שאין עולם ואין עוד מלבדו! לפעול כזה גילוי אלוקות זהו רק בכוחו של בעל התשובה, שאצלו אפילו זדונות נהפכין לזכויות.

זוהי הכוונה שהקדוש ברוך הוא 'נפרע' מן הרשע ולא 'מעניש' את הרשע, כי המדובר כאן על פריעת החוב של הרשע, על ידי חזרתו בתשובה.

לעומת בעלי התשובה, הצדיקים הם הישרים המקיימים את העולם שנברא בעשרה מאמרות, עושים קיום וחיזוק בבריאה עצמה על ידי אור ישר המתאים לבריאה כמו שהיא, תורה ומצוות ללא עיוותים וצורך להעלות למקומות נעלמים.

מפנקסו של חוזר בתשובה

עודד מזרחי | ORCHOZER@GMAIL.COM

יא ריבון עולם

לאחר תפילת ערבית בתחילת הקיץ, אחד מחבריי, אופק, ניגש לעברי. פניו היו נפולות וראיתי בעיניו שהוא מתכוון לתנות את צרתו בפניי. גייסתי חיוך והתיישבנו בספסל המתכת המחורר מחוץ לבית הכנסת מול גן סאקר. מתחת לכוכבי הרקיע היה אפשר לראות מצד ימין את בית המשפט העליון, ומשמאל את בניין הכנסת, העולם הזה בהתגלמותו.

"מה קורה איתך?", שאלתי.

"אל תשאל", הצית סיגריה מגולגלת, "אשתי התחילה לשמוע קווי נייעס. באחד מהם מסופר על כוכב מסתורי בשם כוכב איקס או נבירו שעומד לפגוע בכדור הארץ ליד אמריקה - ולהשמיד שני שליש מהאנושות".

"נדמה לי ששמעתי על זה", אמרתי לו, "מתי זה עומד לקרות לדבריהם?"

"לא ממש ברור", הוא אמר, "בכל פעם נותנים תאריך אחר, ואחרי שהוא עובר נותנים עוד תאריך... אבל הם מודים שאי אפשר לדעת בדיוק".

"בסדר, אז מה הבעיה, ממילא זה גדול עלינו?!".

"היא ממש חיה את זה. טוענים שם שישראל לא תיפגע, ורק תהיה הפסקת חשמל למשך שלושה ימים".

"יצאנו בזול", חייכתי, "אז מה הבעיה?".

"שבוע לפני תאריך יעד אחד, היא קנתה שלוש חבילות סוכר".

שכמה שיהיה יותר רע, ככה זה יקרב את המשיח. קשה לי לסבול את זה. האם המשיח יבוא לגאול שליש עולם מוכה אסון?", שאל אופק וכיבה את הסיגריה.

שתקתי. העולם עומד על סף הגאולה. כולם מרגישים את זה, אבל אף אחד לא יודע איך ומתי זה יקרה בדיוק, אם בחסד או חלילה בדין.

אמרתי לו שגם אני לא מתחבר לנבואות הזעם הללו, ובחסידות ממש לא אוהבים את זה. הרבי מליובאוויטש אומר שיצאנו ידי חובת כל הקטסטרופות בשואה. בני אדם בדורנו כל כך שבירים וחלשים, ואי אפשר לקרבם בדרך של דינים קשים. היום החכמה היא למצוא איזו נקודה טובה בים הרוע השוטף את העולם ולא לאיים בשואות נוראות, חלילה. רבינו נחמן אומר שההשגחה בדורנו תהיה שברירית ביותר, מחושבת ומדויקת וזהירה מאוד.

התבוננו ברקיע המנצנץ כוכבים מעל מוסדות הארץ, והוא סיפר לי ששאטו מחפשת בכל שקיעה את נבירו.

התבוננתי במילה 'נבירו' ואמרתי לו: "**נבירו** זה אותיות **רבינו**".

אופק חייך.

"והעיקר - זה **ריבון**, ריבון העולמים, שאין עוד מלבדו".

חיוכו של אופק גבר והפך לצחוק. הוא מחבב את צירופי האותיות שאני משמיע לו מדי פעם, והפעם אהב במיוחד.

השכנה מתעניינת ביהדות?? שלחו אותה ל ראש יהודי אימייל: ry@neto.net.il • 02-6791122

מכללה ירושלים
איכות תורנית-אקדמית-חינוכית

'כשהאמונה והאהבה לחקור חוברים יחדיו,
הגבולות הם אין סופיים'

קרן מלגות ע"ש שרגא וחיה פינקוס
מלגה של 50% משכר הלימוד בשנה הראשונה

תואר שני M.Ed.
בהוראת
מחשבת ישראל ותורה שבעל פה

- הקניית כלים מקצועיים לניהול והעצמה אישית
- חוויה לימודית מרתקת
- ליווי לאורך הלימודים באוירה משפחתית
- הדרך להרחבת אופקים

בין הקורסים:
- יחסי רב-תלמיד במקורות ישראל
- הלכה, פילוסופיה וקבלה
- אמונה ומודרנה - הילכו שניהם יחדיו?
- החסידות בשדה החינוך

מסלולים נוספים לתואר שני:
הוראת מתמטיקה | מדעי הטבע
ניהול וארגון מערכות חינוך

עולים ללמוד בירושלים

- חבילת מלגות מורחבת
- הגשת עבודת מחקר אחת בלבד
- יום לימודים אחד בשבוע, במשך שנתיים
- מסלול נפרד לנשים ולגברים
- מותאם במיוחד לאמהות עובדות

בית הספר ללימודי תואר שני. לפרטים ולרישום:
053-9220446
אתר: michlala.edu/m.ed
מייל: nathalieb@michlalah.edu

*שכ"ל בשנה ראשונה לתואר שני. מוגבל ל-20 נרשמים. אין כפל מלגות חיצוניות. בכפוף לתקנון

פרסומי ישראל

צבי יחזקאלי

ה' יתברך, תודה שמיקמת אותי בספר דברים. זו טובה עצומה שאתה עושה עם עיתונאי שכל עבודתו היא שטחיות מקוצרת מסרים. אתה מדבר אלי בכתוב, ברור, בלי הרבה מרחב לברוח לפרשנות אחרת. פשוט דוגרי. כנות של פז"מ ובעיקר של עייפות החומר

אולי כשאני עייף אני מבין יותר

עקב זו הפרשה שלי. מהלידה לבר מצווה, עקבות הפרשה מלווים אותי כל החיים. לא תמיד ידעתי שזה כתוב ומדבר אלי, אבל התורה, הפרשה, המציאות, ה' יתברך מדברים אלינו כל רגע. הכל תלוי ברמת הקשב, או יותר נכון באמונה שהנה ה' כאן ויש לו סגנון, הומור וסטייל כל כך מיוחדים, עד שזה נראה ממש כמו שפה.

שפת ה', דרך התורה ודרך בני האדם, דרך השופרות המובהקים, שליחיו האישיים - האישה והילדים - כל אלו מעבירים ביום המון מסרים בתוך דקה נתונה. מה מכל זה נשמע? מה מכל זה אנחנו מוכנים לקבל?

התירוצים החמקניים מתחילים תמיד במשפט: מי אמר שזה כך? זה לא ממש ברור! אולי אתה סתם ממציא לעצמך תובנות. האמת כואבת והמציאות עמוסה במשככי כאבים; הבריחה נעימה יותר מההתמודדות; ההדחקה מתוקה יותר מכאב הבטן שגורם הלב.

ואולי גם בגלל זה ספר דברים הוא המהדורה המקוצרת והמחודדת של כל התורה עד כה. במסרונים קצרים וברורים, בתובנות קצובות, בקצב זמננו, משה רבנו יורה את החיצים האחרונים בקרב על ליבו של העם הזה רגע לפני הפרידה.

מי יבוא לקורס כזה?

ה' יתברך, תודה שמיקמת אותי בספר דברים. זו טובה עצומה שאתה עושה עם עיתונאי שכל עבודתו היא שטחיות מקוצרת מסרים. אתה מדבר אלי בכתוב, ברור, בלי הרבה מרחב לברוח לפרשנות אחרת. פשוט דוגרי. כמו בין בני זוג, עם השנים האמת הופכת ברורה יותר. כמו אבא שמרגיש שפתאום הילדים שלו גדלו ויש עם מי לדבר. כנות של פז"מ ובעיקר עייפות החומר. כמה אנרגיה מושקעת בהתנגדות וכמה מעט אנרגיה פי כמה מושקעת בהקשבה וקבלה. טוב, אולי כשאני עייף אני מבין יותר. והדרך היחידה שלי לדעת היא רק דרך זה שלא אדע. מי יבוא לקורס כזה? לדעת מבלי לדעת. איזה מין שיטה זו? זו השיטה של ספר דברים. שהוא אמנם מדבר על דברים גדולים כמו עם, ארץ וגויים, אבל עניינו הדברים הקטנים: אני, הקשר עם ה', יצר הרע והבריחה מהאמת.

זהו צבי, לא תוכל להתחמק. אין לך מה להתפלל על שלום עולמי ודילול ארסנל הטילים האיראני. ספר דברים מדבר אליך. תקשיב.

עקב זה הכל בעקבות מעשיך. אני המראה שלך. כשאתה תהיה טוב - המציאות תהיה טובה ומלאת ברכה. אין מחלות, כל המציאות של עמים שקמים עליך - תיעלם. כל הפחדים שלך הם לא בכיוון, פשוט "זכור תזכור" - יציאת מצרים התרחשה וזה יכול לקרות תמיד. תזכור, לא סתם כדיבור, אלא כנקודת מוצא לחיים.

אז רגע, מה אתה אומר כאן? שהאיראנים וחיזבאללה הם עניין של פנימיות? שיש זיקה בין קרבה לה' להתרחקות האיראנים מהגבול? מ... וואללה כנראה שכן. זה כתוב כאן ממש בפשט. אבל אל תיסחף ותספר לעצמך שזה קורה בגללך. זה בעיקר קורה בגלל אלה שלא הקשיבו ולקחו מהם את הברכה. איזה כלל יסודי. אני, בקשר שלי עם השמיים, משפיע על כל עולמי, ובאותה נשימה: אבל אם זכיתי, אז זה לא בגללי. סתירה? אולי לוגית אבל לא נפשית. זה כמו ... לדעת בלי לדעת. כי באמת לא צריך לדעת המון חכמות אלא פשוט לא לדעת. וידיעת ה' היא שתביא את השפע. מוזר אבל בעצם לא מוזר.

כדאי שנכוון שעונים

זו הפרשה שבה כתובה כל חלוקת הכוח בעולם בפסוק אחד: "ואמרת בלבבך, כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה".

אני יודע שכלפי חוץ אתה אומר "ברוך ה'" ו"אין עוד מלבדו" אבל פנימה בלב אתה מסתדר בלעדי. אתה באמת מאמין שבסוף זה אתה והיכולות שלך. תתעורר! זה לא אתה! זה אני שבראתי אותך. זה אפילו לא אני מולך אלא אני מול ההורים שלך. איתם יסדתי ברית. כך שאפילו אין עדיין אני ואתה. אלא אני ומי שהוליד אותך ואתה...

תתרגל, עוד צריך ללכת הרבה בדרך. איך? "מעט מעט" כך כתוב כאן. זה יקרה בצעדים קטנים, שאולי לא מתאימים ללו"ז שלך אבל כדאי שנכוון שעונים.

"תראה בני היקר" אומר לנו אבא, "אני כאן כל הזמן ואתה חושב שתחיה על הלחם. בדקתי את זה, זה בלתי אפשרי. ניסו את זה לפניך, זה לא עובד. אתה רוצה חיים? זה לא הלחם אלא מוצא פי ה'". הנה שוב הוא מדבר אלינו בכל רגע. מנסה אותנו בכל רגע. מדביק לנו סטיקר באוטו שלפנינו. יש כאן פיזיקה חדשה שמגיעה מהלב שלי לשפע של מים, אדמה ולכל צמח שגדל בעולם. מפחיד? לא ממש. דווקא נשמע מעניין. תודה ה' יתברך שהסברת לי את זה. אני עומד לשכוח את זה, ואז שוב ושוב להאמין שכל הסיפור כאן זה אתה ולא אני. תודה.

קרוב אליך
עלון שבועי לעבודת השם בדרך החסידות
ת.ד. 52589 רמת גן > **עורך:** אהרוני ברנשטיין > **עיצוב גרפי:** אליעזר מרגליות
לפרסום, תגובות, תרומות, יצירת קשר והצטרפות למנויי הפצה: 052-4061065 • info@qarov.org • קרוב אליך

בס"ד

הקריה האקדמית אונו קמפוס חיפה

הבית האקדמי לציבור התורני

התואר האקדמי קרוב אליך יותר מאי פעם!

יום פתוח

ו' אלול, 21.8.18

בשעה 16:00

קמפוס אונו חיפה

רח' שער פלמר 4, קומה ג'

הפקולטה למנהל עסקים

- **תואר ראשון במנהל עסקים B.A. התמחות בשיווק ופרסום** ולימודי תעודה בנדל"ן
- **תואר ראשון במנהל עסקים B.A. התמחות בניהול משאבי אנוש**
- **תואר ראשון במנהל עסקים B.A. התמחות בשיווק ופרסום**
- **תואר שני במנהל עסקים M.B.A. התמחות בלימודי ניהול הארגון**

הפקולטה למשפטים

- **תואר ראשון במשפטים LL.B.** עם אפשרות ללימודי תעודה בנדל"ן

הפקולטה למדעי הרוח

- **תואר ראשון בחינוך וחברה B.A.**
- **שכר לימוד מיוחד** לבעלי תעודת מורה מוסמכת בכירה או גננת המעוניינות להשלים לתואר ראשון בחינוך וחברה

המסלולים פתוחים לכלל האוכלוסיה והמגדרים.
"כי קרוב אליך הדבר"

לפרטים והרשמה:

שאול: 050-8100126, **בתיה:** 050-8100127

קמפוס חיפה ◄ רח' שער פלמר 4, חיפה ◄ www.ono.ac.il

Ono
הקריה האקדמית אונו
Ono Academic College
קמפוס חיפה

שאלת השבוע

איך לגשת לתפילה כשאין זמן ליישוב הדעת ולאריכות, ומנגד לא רוצים להרגיש שמחתימים כרטיס?

צור קיצור דרך

הרב שניאור זלמן גופין
משפיע ישיבת תומכי תמימים, כפר חב"ד

למי שאין לו זמן, שדעתו לא מיושבת עליו, או שקשה לו התפילה, אמרו חז"ל שיש תפילה קצרה. תפילה קצרה בפשטות זה שאומרים את כל שמונה עשרה הברכות בקצרה. אך המשמעות של תפילה קצרה באופן פנימי איננה מדברת על המילים אלא על קיצור ההתבוננות.

בספר התניא אומר האדמו"ר הזקן שכל יהודי קרוב להגיע לאהבת ה' בדרך ארוכה וקצרה, שהן שתי דרכים בהתבוננות (הארוכה מבוארת עד פרק יח, ובפרקים יח-כה מתוארת הדרך הקצרה).

הדרך הארוכה היא התבוננות בגדולת ה' לפרטי פרטים, כמו לדוגמה לחשוב על הבריאה או על חסד ה'. מחשבה מפורטת מובילה לבהירות עד שהדברים מאירים למתבונן, ובעקבותיה מתעורר הלב לאהוב. התבוננות מפורטת היא דרך ארוכה.

לעומתה, הדרך הקצרה היא לעורר את אהבת ה' שמסתתרת באופן טבעי בלבו של כל יהודי. היינו לחשוב על כך שאני בן אברהם, יצחק ויעקב; **יש בי נשמה אלוקית, ובנשמה שלי יש אהבה בלתי מוגבלת לה'. וכל כך חזקה היא האהבה עד שאינני מסוגל להתנתק מה', אפילו אם הדבר יצריך מסירות נפש. מכוח אהבה זו מסרו אבותינו שבכל הדורות את נפשם על קידוש ה', שלא להתנתק מה' - וגם אני מוכן!**

הנכונות הזו שהאדם מעורר בעצמו, נקראת בלשון התניא 'דרך קצרה', משום שהיא נקודתית. בלי פרטי הדברים, אנחנו מעוררים את נקודת ההתקשרות אל ה': "והנה ה' ניצב עליו... ומביט עליו, ובוחן כליות ולב אם עובדו כראוי" (תניא פרק מא). ועם מחשבה ניגשים להתפלל.

זוהי תפילה קצרה: לעורר רק את התמצית, את נקודת ההתקשרות אל ה'. וזה אפשרי גם בזמן קצר וגם כשהדעת אינה מיושבת.

אם יש רק רצון טוב ואמיתי להתפלל - זה עובד.

אחרי המילים נמשכים הלבבות

הרב חגי לונדון
ארגון קהלים

היכולת להתרכז בתפילה בשטף חיי היומיום דומה לפעילויות אחרות בהן אנו זקוקים לדריכות וריכוז ללא שעות הכנה מרובות. למען האמת היה ראוי לגשת לתפילה כפי שחסידים ראשונים היו נוהגים לגשת - שעה הכנה לפני ושעת איפוס אחרי - אולם לרובנו זוהי איננה מציאות ריאלית. מהו אם כן הפתרון? להפעיל מנגנון חיצוני שישפיע על הנפש פנימה.

למשל, כאשר אנו קמים ללא מצב רוח, ישנה עצה בדוקה - להתנהג כאדם שמח ואז ההתנהגות החיצונית 'מניעה' את הנפש והאדם אכן מרגיש שמחה. על אותו משקל, תפילה היא מהשורש פ.ל.ל. היינו פה ממלל - הוצאת מילים בפה. תפקיד התפילה הוא לקחת את הרצונות, החלומות, התקוות והשאיפות שלנו - ולתת להם ביטוי מילולי. הוצאת המילים בפה גורמת לעולם הרוחני להיות נוכח בחיינו וליצור את השינוי המיוחל.

למרות שפעמים רבות אנו אומרים את המילים באופן מכני - 'אחרי המילים נמשכים הלבבות'. כאשר התפילה נאמרת 'בלב' ללא חיתוך שפתיים היא נותרת ערטילאית ומרחפת. לעומת זאת הדיבור הממשי מפעיל, מהחוץ אל הפנים, את הנפש שלנו.

כאשר אנו ניצבים מול תפילה ולא מוצאים בעצמנו כוחות נפש לדריכות וריכוז - **צריך פשוט להתעקש לומר את מילות התפילה בקול ברור ככל האפשר ואז, באופן פלאי, המחשבה מתבהרת והכוונה מתחדדת.** כמובן שהתהליך הנפשי הזה בנוי על קומות קודמות כהבנה בסיסית במילות התפילה, עמידה במקום אחד, יכולות ריכוז מובנות וכדומה. יחד עם זאת, הוצאת המילים בפה יכולה לשמש כגורם ממריץ לכל תהליך התפילה. נסו ותראו.

למה אין זמן?

הרב ארלה הראל
ראש ישיבת לב חדש, שילה

ראשית, יש להדגיש שניסוח השאלה יכול לבלבל בטעות מישהו. ברגע שעוסקים בשאלה מה עושים במצב בו אין די זמן להתכונן לתפילה כראוי, ונותנים לכך מענה, יכול מאן דהו להבין בטעות כי זהו מצב לגיטימי, כאילו יש שתי אפשרויות - או שתגיע בזמן לתפילה כמו שצריך, ואם לא, לא נורא, יש מקצה שיפורים למאחרים.

ולא היא. לתפילה צריך להגיע לא בזמן, אלא לפני הזמן. אמנם, המשנה (ברכות פרק ה) מציגה זו כהנהגה של יחידי סגולה - "חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים כדי שיכונו את לבם למקום", אך הגמרא בהמשך (דף לב) קובעת ש"המתפלל צריך שישהא שעה אחת קודם תפלתו, ושעה אחת אחר תפלתו. קודם תפלתו מנין - שנאמר 'אשרי יושבי ביתך'. לאחר תפלתו מנין - דכתיב 'אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך'".

זו חובה המוטלת על כל אחד ואחת. הפוסקים נחלקו רק בשאלה בכמה זמן מדובר, שעה ממש או זמן ניכר אחר כל שהוא, אבל ודאי שלכל אחד ישנה חובה לשהות זמן מועט לכל הפחות, כפי ניסוחו של הרמב"ם (הלכות תפילה ד): "כיצד היא הכוונה? שיפנה את לבו מכל המחשבות, ויראה עצמו כאלו הוא עומד לפני השכינה, לפיכך צריך לישב מעט קודם התפלה כדי לכוין את לבו ואחר כך יתפלל בנחת ובתחנונים... חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם תפלה...". כלומר כל אדם חייב לשהות מעט והחסידים מהדרים בשעה שלימה. שהייה של שעה אחת איננה אפשרית לכל אדם, ולכן קבעה ההלכה מינימום מחייב לכולם - לשהות מעט. כחמש דקות, זמן בעל משמעות, המאפשר הרגעות מטרדות היום והתמקדות.

על כן בואו נגדיר מראש את הסדר הנכון - יהודי צריך להגיע לתפילה לפני הזמן בו היא מתחילה באופן ציבורי. זו צריכה להיות הנורמה, ומי שלא עומד בה צריך לתקן זאת. הוא בטח לא יכול לקרוא לעצמו חסיד... חסידות איננה איחור לתפילה וזלזול בזמנה אלא הגעה מוקדמת למפגש עם בורא עולם (ויעויין עוד בהרחבה בספרי 'חסידות הלכה למעשה' בפרק על התפילה).

אבל, אם בכל זאת קרה, באופן חד פעמי, שיהודי איחר לבוא והגיע לתפילה כמה דקות אחרי תחילתה, במיוחד בימי הטיולים הללו או בכל מיני זמנים לחוצים ובלתי ניתנים לתכנון אחרים, הוא צריך לזכור דבר אחד - הכוונה יותר חשובה מהכל. 'טוב מעט בכוונה מהרבות שלא בכוונה', כך נפסק בשולחן ערוך עם תחילתו, וזהו כלל שצריך ללוות עובד ה' בכל דבר, ובמיוחד בעבודת הלב - זוהי תפילה.

למעשה, יש גישות שונות מה עדיף לעשות במקרה כזה - יש הסוברים שעדיף לדלג על חלקים מסוימים בתפילה, או להתפלל תפילת 'הביננו' (בתנאים הלכתיים המפורטים בספרי הלכה, ואין כאן מקומם), ויש הקובעים כי בכל מקרה כדאי להימנע מדילוגים (בעיקר על פי סוד וחסידות). אבל מה שברור לכולי עלמא הוא, שעיקר התיקון במקרה כזה הוא לאחר התפילה - טוב, איחרת כי נאנסת. בסדר. אבל כעת, לאן אתה ממהר? שב, תשלים, תאמר פרק תהילים, תנגן איזה ניגון, תרגיש שאתה נפרד לעת עתה ממפגש עם בורא עולם, שקשה עליך פרידתו, שכל דקה יקרה בעיניך.

אלול בשמיא

"ראשית התשובה - שישוב האדם אל עצמו" (הרב קוק זצ"ל)

תכנית אלול | בשמיא - הסלון בנחלאות | לצעירים וצעירות

ראשון

התשובה בראי ספר התניא
הרב אמחיה אבן-ישראל (שטיינזלץ)
20:00
25 ₪ למפגש
2 מפגשים | ט"ת/כ"ב אלול - 26.6/2.9

המסע שלי בפרשת שבוע
עיונים ולימוד בסיפור הפרשה
צחי מאגנז'י
21:00
כניסה חופשית
4 מפגשים

שני

הכנעה. הבדלה. המתקה.
הדרך לריפוי הלב עפ"י תורת הבעש"ט
איילת כהנא
19:00
סדרה לנשים
20 ₪ למפגש
4 מפגשים

לחדש את הלב עם רבי נחמן
סדרת אלול
מיכי יוספי
20:30
25 ₪ למפגש
3 מפגשים | ב/ט/כ"ג אלול – 13/20/27.8/3.9

שלישי

סיפורה של ירושלים
מהיבוסי, דוד המלך ומלכי ישראל
יוסף שפייזר
19:00
20 ₪ למפגש
4 מפגשים

תשובה, חרטה וריפוי העבר באהבה
רעיונות מרכזיים בספר התניא
ברל'ה קרומבי
20:30
25 ₪ למפגש
3 מפגשים | ג/י/כ"ד אלול – 14/21.8/4.9

רביעי

אלול של אהבה
הרבנית עידית איצקוביץ
19:00
סדרה לנשים
20 ₪ למפגש
4 מפגשים

אל לב המעיין
שיעור חסידות שבועי עם ניגונים
נאור כרמי
20:30
25 ₪ למפגש
3 מפגשים | 15/22.8/5.9

חמישי

אלול בתורת הרב קוק
"אורות התשובה" והנפש
אהרן דרמון
19:00
20 ₪ למפגש
4 מפגשים

מצפים לראותכם בשמחה!

מאוריציום

תכניות מיוחדות:

'יארצייט' לרב קוק זצ"ל

יהונתן ניצן וברל'ה קרומבי
חמישי ה' אלול | 16.8 | 20:30
25 ₪

סדנת התבודדות
לימוד ותרגול מעשי **הכרות עם ההתבודדות כמרחב לשיבה אל עצמי** ביער לטרון
(פארק קנדה) בהנחיית
מיכי יוספי וברל'ה קרומבי
רביעי י"א אלול | 22.8
(להרשמה: 0549-45-72-45)

ניגונים ו'סיפורי מעשיות'

עם אמן הקלרינט
חיליק פראנק
חמישי י"ב אלול | 23.8
20:30 | 35 ₪

"עד האהבה"
מפגש על חסידות וזוגיות
מרגלית תהלה (הר שפי)
מוצ"ש י"ד אלול | 25.8 21:00
מפגש לנשים 25 ₪

אלול בתוך עצמנו

שיעור עם הסופרת
אמונה אלון
שלישי י"ז אלול | 28.8 | 20:30
25 ₪

התוועדות ח"י אלול
ניגונים ודיבורי לב
עם **הרב דניאל כהן**
רב הישוב בת עין
רביעי ח"י אלול | 29.8 | 20:00 | 25 ₪

תשרי בעש"ן מופע אקוסטי

אורי וייל
לימוד ומוזיקה מקורית
חמישי י"ט אלול | 30.8
20:30 | 25 ₪

ראש השנה עם האדמו"ר הזקן

שיעור מיוחד
עם הסופר- משורר הרב אלחנן ניר
כ"ו אלול | 6.9 | 20:30 | 25 ₪

חשיבה הכרתית - שיטת ימימה

קבוצות הכרות למתחילים/ות
מנחה: **ברל'ה קרומבי**
3 מפגשים
בהרשמה מראש
[קבוצות בוקר וערב]
לפרטים והרשמה: 0549-45-72-45

לפרטים על תכניות נוספות, שיעורים, ערבי ניגונים וקורסים:
שמיא נחלאות

כרטיס השתתפות בכל תכנית אלול: **190 ₪**
למשתתפי/ות שבוע השותפות של שמיא: **75 ₪ בלבד**

שמיא – הסלון בנחלאות
רחוב עזרא רפאל 25
נחלאות, ירושלים

'שמיא נחלאות'
shmayajerusalem.com

מה אהבתי

הרב יונתן זקס

פרשת עקב | לשמוע. אבל באמת לשמוע

לפני כעשרים שנה יזמתי בעזרת קרן אשדאון כינוס באוניברסיטה העברית בירושלים על עתיד העמיות היהודית. הדאיגו אותי השסעים המעמיקים בין חילונים לחרדים בישראל, בין הזרמים השונים בתפוצות, ובין היהודים בישראל לבין יהודי התפוצות. זה היה מפגש מרהיב של מיטב המוחות היהודיים: אקדמאים מ־16 מדינות שייצגו את כל גווני הזהות היהודית. היו שם פרופסורים מהארוורד, מייל ומפרינסטון כמו גם מרוב האוניברסיטאות בישראל. זו הייתה הצלחה מזהרת – וכישלון גמור.

באמצע היום השני פניתי לאשתי איליין ואמרתי לה, "הדיבורים פה מבריקים. אבל ההקשבה – פשוט אינה קיימת". לבסוף לא יכולתי לשאת זאת יותר. "בואי נסתלק", אמרתי לה. קצתי בשמיעת סקירות מצוינות מאנשים שעמדתם מגובשת, ברורה וקוהרנטית אך הם אטומים לחלוטין לרעיונות הנמצאים מחוץ למעגלה הקרוב. במקום להעלות פתרונות לשסעים בעם היהודי, הכינוס גילם את השסעים הללו בעצמו.

החלטנו להדרים לערד ולפגוש לראשונה את הסופר עמוס עוז. סיפרתי על כך לחבר. הוא נרתע. "מה אתה חושב שתשיג בזה?" שאל. "אתה באמת רוצה לשנות את דעתו?" – "לא", עניתי, "אני רוצה לעשות דבר חשוב הרבה יותר. אני רוצה להקשיב לו". וכך היה. שעתיים ישבנו במרתף־העבודה ספון הספרים של עמוס בקצה המדבר, והקשבנו. מן המפגש הזה צמחה, כך אני מאמין, חברות אמת. הוא נשאר חילוני. אני נשארתי דתי. ואף על פי כן קרה שם איזה קסם. חלה תמורה. הקשבנו זה לזה.

אינני יכול לדבר בשם עמוס, אבל אני יכול לדבר בשמי. הרגשתי שם שאני יושב עם אדם מעמיק־חשוב, חריף־הרגשה, אומן שפה – עמוס הוא מן האנשים הבודדים שאני מכיר שאינם מסוגלים להוציא מפיהם משפט משעמם אחד – ואדם שהתמודד בדרכו שלו עם השאלה מהו להיות יהודי. לימים קיימתי דו־שיח פומבי איתו, ועוד שיחה מול קהל עם בתו פניה עוז־זלצברגר. אבל כל זה התחיל במעשה של הקשבה רצופה וממוקדת.

ההקשבה, השמיעה, היא מרעיונות המפתח בספר דברים. הפועל שמ"ע מופיע בו לא פחות מ־92 פעם. השמיעה נמצאת בלשון הפתיחה של שתיים מפרשיות התפילה שאנו מכנים קריאת שמע – פרשיות הנכללות בפרשת השבוע שעבר ובפרשת השבוע הזה.

הפועל "לשמוע" אינו ניתן לתרגום מדויק לשפות כגון אנגלית. בלשון התורה, לפועל "לשמוע" יש מובנים רבים, נוסף על המובן הפשוט שיש לו בעברית העכשווית. לשמוע פירושו גם להקשיב, לשים לב, להבין, להפנים ולהיענות. הפועל "לציית" אינו קיים בלשון המקרא – ו"לשמוע" הוא הקרוב אליו ביותר.

כלל גדול הוא, שאם אתם נתקלים במילה בשפה אחרת שאי אפשר לתרגמה במלואה לשפתכם, אתם נמצאים מרחק נגיעה בלב הפועם של התרבות דוברת השפה הזו. כדי להבין מילה שאינה מיתרגמת ללשונכם, עליכם להיות מוכנים לצאת מאזור הנוחות שלכם ולהיכנס להלך מחשבה השונה משלכם תכלית שוני.

ברמה הבסיסית ביותר, הפועל לשמוע מייצג היבט של היהדות שבזמנו היה הרדיקלי ביותר בה: האמונה שאי אפשר לראות את אלוקים. רק לשמוע אותו אפשר. שוב ושוב מזהיר משה מפני סגידה לייצוג פיזי כלשהו של האלוהות, ומפני עשיית ייצוג כזה.

גם כאשר משה מדבר על ראייה, כוונתו בעצם לשמיעה. דוגמה מצוינת לכך נמצאת במילות הפתיחה של פרשת השבוע הבא, ואפילו בשמה: "רְאֵה, אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה. אֶת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה'... וְהַקְּלָלָה אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה' אֱ־לֹהֵיכֶם...".

לאורך כל ספר דברים אומר לנו משה שאלוקים אינו מחפש ציות עיוור, אלא הקשבה. מאלפת העובדה שהזכרנו, שבעברית המקראית, שפת התורה המעמידה 613 מצוות, אין שום מילה שמשמעותה הפשוטה "ציות". את המילה הזו שאלה העברית החדשה מהשפה הארמית. ה' רוצה שנשמע, לא רק באוזנינו אלא גם בכליה העדינים של התודעה.

בבוראו את בני האדם "בצלמו" **ברא ה' את האחרות. והגשר בין העצמי לבין האחר הוא השיחה: דיבור והקשבה.** כשאנחנו מדברים, אנחנו מספרים לאחרים מי אנחנו. וכשאנחנו מקשיבים, אנחנו מאפשרים לאחרים לספר לנו מי הם. זהו רגע נעלה של גילוי. ואם איננו יכולים להקשיב לאנשים אחרים, קל וחומר שאיננו מסוגלים להקשיב לאלוקים, שאחֵרותו אינה יחסית אלא מוחלטת.

על כן כָּפַל משה, לאות הדגשה, את הפועל ש.מ.ע בפתח אותה פרשייה המשובצת בפרשתנו ומוכרת לנו כפרשייה השנייה בקריאת שמע: "וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי". אם שמוע תשמעו: אם אכן תקיימו. אם באמת־באמת תקשיבו.

אפשר כמעט לדמיין את בני ישראל אומרים למשה, "בסדר, אינך צריך להאריך בדברים; שמענו" – ואת משה עונה, "לא, עוד לא שמעתם. עדיין אינכם מבינים מה קורה כאן. בורא היקום כולו מתעניין באופן אישי בשלומכם ובייעודכם; אתם, הזעירה באומות ולאו דווקא הצדיקה בהן. יש לכם מושג מה זה אומר?". ואולי גם לנו עדיין אין.

ההקשבה לאדם אחר, קל וחומר לקדוש ברוך הוא, היא מעשה של היפתחות אל נפש שהיא אחרת מיסודה מנפשנו. לשם כך דרוש אומץ. להקשיב זה להיעשות פגיע. כשאני מקשיב, אני חושף את הוודאויות היסודיות ביותר שלי לסכנת ערעור, שכן אני נכנס אל תודעה החושבת על העולם אחרת ממני. אבל מעשה ההקשבה חיוני לאנושיות שלנו.

הקשבה היא מעשה רוחני לעילא. היא עלולה גם להיות כואבת. נוח יותר כשאין צריכים להקשיב, להתאתגר, להיגרר החוצה מאזור הנוחות. בימינו, באדיבות האלגוריתמים של גוגל ופייסבוק ויתר מנגנוני הסינון והפילוח שהרשתות החברתיות מאפשרות, קל לחיות בחדר־תהודה שאנו שומעים בו רק את קולותיהם של אלה החושבים כמונו. אבל כפי שאמרתי בהרצאת טד בשנה שעברה, "האנשים שאינם כמונו הם הגורמים לנו לצמוח".

ההקשבה היא המתנה הגדולה ביותר שאנו יכולים לתת לאדם אחר. כשמקשיבים לי, כששומעים אותי, אני יודע שיש בעולם מישהו שמתייחס אליי ברצינות. זהו מעשה של גאולה.

לפני עשרים שנה ישבתי באולם הרצאות באוניברסיטה העברית והקשבתי לשורה של חכמים שלא הקשיבו איש לרעהו. מסקנתי הייתה שהשסעים בעולם היהודי אינם עומדים להתאחות, ולא יתאחו עד שנבין את האמת הרוחנית העמוקה באתגר שהציב לנו משה במילים "אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ": תשמעו – ותשמעו באמת.

ת"ת ממ"ד שלום

לת"ת ממ"ד 'שלום' ר"ג

דרושים מלמדים מחנכי כיתות במשרה מלאה.

נא לשלוח קו"ח לכתובת

anerw1@gmail.com

או בטל: 054-3354021

מיכל וולשטיין | MIHALVOS1@GMAIL.COM

לעילוי נשמת

אנחנו תורמים צדקה, קוראים תהילים, לומדים משניות ועוד כהנה וכהנה לעילוי נשמותיהם של אנשים שהלכו לעולמם. כל זאת מתוך ההבנה העמוקה כי המצוות הן הדרך היחידה לזוז בעולמות העליונים. זו גם הסיבה שבשלה יש עניין להחביא את חוטי הציצית כאשר נכנסים לבית עלמין, שלא יהיה לעג לרש; שלא לצער את אלו שלאן שהגיעו הגיעו ואינם יכולים להתקדם עוד. ממקומם הם יודעים מה המשמעות והערך של כל מצווה, כך שזה באמת לא יפה לנפנף בציציות בעת הליכתך לידם.

אני הקטנה?!

ועם זאת, ישנן פעמים שאני עדיין משתוממת ומרגישה מוזר לפעול לעילוי נשמת אנשים שחייהם ומותם היו נשגבים ומונהגים גבוה מעל גבוה. כזה היה סגן שי וולשטין הי"ד, אחיו של האיש שלי. מותו היה כולו מסירות והתבטלות למען עמו וארצו בגזרת לבנון. ואחרי מותו נגלו גם חייו מלאי ההוד, הזיו והשגב הפשוט שהגיע בצורה כל כך אנושית לכולם. כמו שמספרים עוד רבים שזכו לצערנו להיות ממשפחות השכול: בשבעה ואחריה מגיע שטף סיפורים המעידים על איש, שמסתבר כי הכרנו רק מעט מן המעט שלו. עוד סיפור ועוד מקרה, עוד פיסה של מידע שמגלה עולם שלם של חסד, של מידות נעלות, של אכפתיות עצומה, של נתינה ממקום כל כך אמיתי, איש כזה שבחיוך ביישני ידע לפקד ולהיות עז כשצריך, רגיש כשצריך, החלטי כשצריך, ותמיד שם בשבילך.

כזה היה הוא וכאלה היו עוד שכמותו, אשר על ידם ניתנת לנו עד היום הזכות לשבת בנחת על ספסל בגן השעשועים, שבזכותם אנו יכולים ללכת לספרייה, להופעה וסתם לקרוא ספר בסלון.

מוצאת את עצמי בימים אלו מרגישה את אותן תחושות כאשר אני מדליקה נר לעילוי נשמת סבי, צבי יהודה אמזל, אשר לאחר שעבר את התופת באושוויץ זכה לעלות, להקים, ליישב ולהעמיד עוד דור של עובדי ה'. איש שלא פסקה ממנו אמונה גם בעיתות משבר, ואמונתו היא שזיכתה אותו לראות בבניינה... האני, הקטנה, יכולה להעלות את נשמתו?

היינו רצים

מסתבר כי כן. רק על ידי מעשים מסוימים כאן בעולם העשייה הנמוך והשפל הזה, בתוך הגוף המגושם עור וגידים, יכולים אנו להזיז את נשמותינו ועוד נשמות שם למעלה. לו היינו מבינים מה כוחה של מצווה, מה ערכו של מעשה טוב, מה לימוד תורה פועל, מה עזרה לזולת מביאה עמה, היינו רצים כל העת אחר עוד פיסה של קודש, רודפים אחרי עוד רגע של תפילה, של ציצית, של תפילין של ברכה ושל חסד. "יפה שעה אחת של תורה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא". שעה אחת! מכל העולם הבא! קשה לקלוט, יש רק להאמין שכך הוא ולפעול ממקומות של הבנה עמוקה זו. ללמוד ממעשיהם הגדולים של אותם צדיקי ענק שהיו לנו, לגדול בעצמנו ובכך להעלות את נשמתם.

לעילוי נשמת סגן שי וולשטין. התשל"ב־התשנ"ד

פרץ איינהורן

פאזל של 10,000 חלקים

לפני כמה שבועות הזמינו אותי לאחת מישיבות ההסדר לתת שיחת הכנה למתגייסים. זכיתי לפגוש כמה עשרות בני ישיבה שישבו ולמדו כשנתיים תורה ובעוד מספר שבועות מתגייסים לצבא.

פתחתי את השיחה בכך שמטרת ישראל קדושים בעולם זה לספר תהילת ה'. באנו לעולם הזה כדי להעיד על קיומו של הבורא ברוך הוא ולקדש שם שמים בכל מקום ובכל שעה. מה שצריך להטריד אותנו זה איך אנחנו פוגשים את בורא עולם ומפגישים את הסובבים אותנו עם הבורא.

שאלתי אותם: אתם מכירים את המשחק 'חפש את המטמון'? ענו לי: כן.

המטמון זה ה' יתברך שמתגלה אלינו דרך כל מפגש עם התורה, עם חברים, דרך כל טיול בצפון ובדרום, דרך הקניות במכולת, דרך ההורים, האחים והאחיות, דרך כל תפילה, כל מפקד, כל פקודה וכל נסיעה.

החיים מרתקים. בכל יום יש ציפייה, תשוקה דקדושה, תפילה, התרגשות, סקרנות והתחדשות לקראת מציאת המטמון הבא. ולפעמים אתה זוכה לקבל במתנה איזו הארה והפנמה, ובזמן קצר מאוד אתה יכול למצוא מספר מטמונים, ואתה מרגיש עשיר ומאושר באמת. כל יום שעובר, מגביר את השמחה והתענוג שלך מהקשר עם ה' יתברך.

אם הכל מושלם ונפלא כל כך, אז למה אנחנו לא מרגישים כך? מה הבעיה? מה מפריע ומעכב?

העולם - מלשון העלם - יוצר בעיה כי הוא כל הזמן מסתיר את המטמון, את הבורא ברוך הוא. אנחנו רואים בעינינו את כל מה שמרכיב את העולם היפה שלנו, את הדומם, הצומח, החי והמדבר, אנחנו רואים הכל ורק לא רואים את השם יתברך. העולם הגשמי והפירודי מושך אותנו להסתכל על העולם רק מנקודת המבט הפרטית שלנו עם הכזית מוח והרביעית דם שיש לכל אחד מאיתנו. המבט המצומצם הזה מביא להרבה יאוש, אכזבות, דיכאונות, נפילות, עין רעה, קנאה, תחרות, שנאת חינם, לשון הרע, וממילא לריחוק מהשם יתברך. כי וואלה, לפי ראות עינינו הקטנות, הוא יתברך ברא עולם לא משהו... במילים עדינות ולשון המעטה.

מה התיקון? לחפש את המטמון! להסתכל על העולם במבט אלוקי, רוחני ומאחד! "אל תהי בז לכל אדם ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום". בכל פרט בריאה מסתתר מטמון!

מה הדבר הכי נדרש לטובת העניין? מידת הענווה.

אני לעולם לא מכיר את התמונה השלמה.

בכל זמן אני פוגש הרפתקה חדשה שבוודאי תאיר ותעורר אצלי השגה חדשה בגדולתו של בורא עולם.

השם יתברך טוב. העולם טוב. התורה טובה. ישראל טובים.
"טובה הארץ מאד מאד" - "ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה..."
אני טוב. המשפחה שלי טובה. ה' טוב.
ה' אוהב אותי תמיד ואיך שאני.

אחרי שנודע לנו תפקידנו ונתיב חיפוש המטמון, אפשר עכשיו להתקדם לעיקרון הפאזל: כל אחד מאיתנו קיבל בעת הלידה פאזל של 10,000 חלקים קטנים מאוד. התמונה השלמה של הפאזל זה סיפור חיים שלם שכל חלקיק ממנו עמוס, טעון, מלא וגדוש בוודאות של אמונה, באהבת ה', באהבת תורה, באהבת ישראל, באהבת ארצנו הקדושה ובמסירות מוחלטת לטוב ולטהרה.

לא הבנתי, איפה הפאזל הזה נמצא?

אסביר לך, אחי אהובי. בעת הלידה לקח ה' יתברך את הפאזל האישי שלך ופיזר את כל 10,000 החלקים שלו באוויר העולם. אתה קיבלת משימת חיים: לחפש את המטמון, חלק אחרי חלק, ולשמוח באמת במציאת כל חלקיק!

מי שמבין מעט בפאזלים גדולים, יודע שצריך המון, המון, המון סבלנות בשביל להצליח להרכיב ולא להתייאש. ברוך הוא וברוך שמו שלא עזב ונטש אותנו להתמודד לבד עם המתנה האלוקית הזאת, ונתן לנו הוראות אלוקיות ומפורטות איך מצליחים: מוצאים את החלקים של הפאזל. מרכיבים ומחברים לאט לאט. שמחים ומאושרים באמת מכל התקדמות. חיים בענווה ומציעים באהבה לקרובים אלינו את ההוראות האלוקיות לשימוש בפאזל.

ומספר טיפים למרכיבי פאזלים מקצועיים:

1. **תתחילו במסגרת. המסגרת של עבודת ה' היא שה' בחר בנו מכל העמים ואוהב אותנו אהבה שלא תלויה בדבר ומאמין בנו יותר ויותר בכל יום.**
2. **יש חלקים בפאזל שחייבים לאסוף אותם, אבל ממש לא צריך, ואולי אף אסור לנסות להרכיב ולחבר אותם ברגע זה - אלו שיעורי בית לזמן מאוחר יותר.**
3. זה הפאזל האישי שלנו! אף אחד לא יכול להתערב לנו בו, כי באמת אין למתערב מושג מדויק. מומלץ וכדאי לקבל עצות וטיפים מהמנוסים בהרכבת פאזלים גדולים, אבל באמת אף עצה לא מחייבת, חוץ מההוראות המקוריות של הפאזל כמובן.
4. קחו את הזמן ותדעו להגיד למזרזים ולמלחיצים: תודה רבה, אנחנו מעריכים את הדאגה, אבל בבקשה, אנחנו בישיבת צוות אישית עם הבורא בדיוק בנושא זה. כעת אנחנו צריכים את הזמן כדי להמשיך.
5. יש ימים שבהם בזכות מספר מחשבות, דיבורים ומעשים קטנים או גדולים, מצליחים פתאום להרכיב ביום אחד כמות חלקים שלא הספקנו במספר שנים.
6. תפילות מכל הלב.

מתגייסים אהובים,

השירות הצבאי הוא רק חלק מהפאזל. שתזכו שיהיה שם שמים מתאהב על ידכם!

בס"ד

קבוצות אחרונות לקיץ!

העצמה וחוויה לגוף ולנשמה

קבוצות הקיץ
חוויה עם נשמה

חבילת הכל כלול במחיר מיוחד!

הקבוצות המושקעות והמשתלמות לקברי הצדיקים באוקראינה:
אירוח מלא מושקע ומפנק > הדרכה מקצועית וליווי מלא > שירות אישי

כ' אב | רביעי - חמישי | 01.08 - 02.08	גברים | נשים | משפחות	**$ 590** מסלול קצר ולעניין!
בהנחיית המדריכה: **אילה פרידמן** 050-4193375		
כ"א אב | חמישי - ראשון | 02.08 - 05.08	גברים | נשים | משפחות	**$ 775** כולל שבת מרוממת!
בהנחיית המדריך: הרב **אפרים אליאס** 050-4140941		
כ"ד אב | ראשון-רביעי | 05.08 - 08.08	גברים | נשים | משפחות	**$ 695** משתלם במיוחד!
בהנחיית המדריכה: **גב' גילה בלמס** 055-6684410		
ר"ח אלול | רביעי-ראשון | 08.08 - 12.08	נשים בלבד	**$ 845** הקבוצה המבוקשת
בהנחיית המדריכה: **גב' מירי ברזילאי** 054-5808604		
ר"ח אלול | חמישי-ראשון | 09.08 - 12.08	נשים | משפחות	**$ 785** שבת ראש חודש באומן!
בהנחיית המדריכה: **גב' פייגי שרייר** 054-8434040		
י"ב אלול | חמישי-ראשון | 23.08 - 26.08	גברים | נשים | משפחות - אירוח במלון המפואר חושן	**$ 750** מחיר מיוחד! - כולל שבת!
בהנחיית המדריכה: **גב' עליזה תורגמן** 050-6514426		

טיסה לאומן הכל כלול ללא הזדרזה
החל מ- **$ 495**
גברים | נשים | משפחות

כרטיס הו"ש החל מ-
$ 295
+ שליחת מזוודה!

נוסעים עם הוותיקים והאמינים
35 שנות חוויה עם נשמה
נסיון • שירות • אמינות

קברי צדיקים באירופה | טיסות לכל העולם | קבוצות חוויה עם נשמה | השכרת רכב | שרותי קרקע ופניים

סניף ירושלים: רח' ארזי הבירה 49
סניף בני ברק: רח' רבי עקיבא 62
סניף בית שמש: יחזקאל הנביא 63

דרך צדיקים
חוויה עם נשמה
02-54-10-100
www.zadikimtours.com

בסייעתא דשמיא

הדרך פנימה

גילוי ניגון האמת שבתוכנו

יעל סוביה

סוף סוף צה קורה,
יוצאים לדרך...
ואותה מוצאן להצטרף!

לימוד תורת הנפש לגברים

נלמד להתחבר לנקודת האמת, להעצים את אור הנפש החבוי

לימוד העוצמות החבויות בתוכנו והקניית כלים להתמודדויות יום יומיות; העצמה, זוגיות, חינוך ועוד... צמיחה מתוך לימוד משותף ומעמיק.

הרב **אליהו עובדיה**
איש חינוך, מרצה ומייסד "הדרך פנימה"

ר' **הראל חצרוני**
מייסד 'הזולה של חצרוני' ומכון "משיבת נפש" - OU ישראל

הרב **שמואל מינקוב**
איש חינוך, מאסטר ומרצה ב-NLP

ועוד מרצים נוספים...

לפרטים והרשמה:

אוראל - **054-5410702**

אור לשמואל
הדרך פנימה
גילוי ניגון האמת שבתוכנו
לעילוי נשמת ר' שמואל בן מניני

תוכנית דו שנתית
35 מפגשים (בשנה)
ימי ראשון 16:00-21:00
תחילת לימודים י"ב חשון תשע"ט
21/10/18 (למניינם)
אולפנת צביה רח' ירמיהו 5, ירושלים

גבורות ממותקות

רבי לוי יצחק שניאורסון היה מקובל גאון ורב עיר שהנהיג את קהילתו בעוז אל מול השלטון הסובייטי, תוך כדי שפתח שמים חדשים בתורת החסידות והקבלה › הגוף שלו נאסר, הוגלה ועבר ייסורים עצומים עד שאפילו בנו, הרבי מלובביץ', התקשה לזהות אותו › הנשמה שלו לא הפסיקה לפרוח בחידושים בתורת הקבלה, בראיית השגחת ה' ובתפילה בהשתפכות הנפש.

לרגל יום הסתלקותו, כ' מנחם־אב

אליהו וולף

"אם לא יאפשרו לי להעמיד 'משגיחים' מטעמי, אנשים הנאמנים לי, וכל העבודה תתבצע אך ורק לפי ההנחיות הברורות שאעביר להם - לא אתן הכשר, ואף אודיע בכל מקום שאין לי כל קשר עם הקמח של המאפיות הללו".

מילים ברורות וחד־משמעיות אלו, נאמרו על ידי הגאון רבי לוי יצחק שניאורסון, רבה של העיר יקטרינוסלב שבאוקראינה לנציגי הממשל הסובייטי.

ברית המועצות של שלהי שנות השלושים, אימה וחרדה הם לחם־חוקם של עשרות מיליוני אזרחים. איש לא מעז להרים את ראשו, כל ניסיון שכזה ממוגר באחת, ללא רחמים, על ידי אגרוף הפלדה האימתני של השלטון הקומוניסטי. החיים היהודיים, או מה שנשאר מהם, ירדו למחתרת. בתי כנסת הולאמו והפכו למפעלי תעשייה, מקוואות טהרה נאטמו, רבנים ומלמדים נאסרו ועקבותיהם אבדו, כל אדם שני הוא סוכן חשאי המדווח לשלטונות על 'עבירות' של שכניו או אפילו של בני משפחתו. רק אי־אלו בתי כנסת נותרו פעילים, עם קומץ זקנים הפוקדים אותם ומשמשים כתפאורה עבור השלטון שכאילו אינו רודף את דת ישראל, כמעט ואין זכר לחיים היהודיים העשירים שפעלו ברחבי הממלכה.

הפחד אופף את כולם, כמעט את כולם, מלבד יהודי אחד ששלטון האימה לא יכול לו - הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסון, רבה של העיר יקטרינוסלב (כיום דנייפרופטרובסק).

השלטון שלט בכל. באנשים, ברכוש, במפעלים, באדמה, הכל שייך לשלטון הסובייטי. אדם שאינו עובד ביום השבת, אינו מביא תפוקה ל"קולקטיב", מוגדר כפוגע בכלכלת המדינה ודינו להישלח לגלות לסיביר. שדות החיטה, טחנות הקמח, המאפיות - שייכים לשלטון, והפוגע בהם מוכרז כאויב העם.

נציגי השלטון הגיעו אל רבי לוי יצחק, שכיהן כרבה הראשי של העיר יקטרינוסלב שסביבותיה היו פרושים שדות חיטה לכל האופק, והוא זה שנתן את כשרותו על המצות לחג הפסח - והודיעו לו באופן שאינו משתמע לשתי פנים, שאם הוא לא יעניק את חותמת הכשרות שלו לטחנות הקמח ומאפיות המצות השייכות לשלטון, כך שההכנסות ממכירת המצות יהיו פחותות, הוא מכריז בכך מלחמה כנגד השלטון, וההשלכות מכך ברורות למדי.

אך רבי לוי יצחק לא חת מפניהם, והודיע במילים ברורות: "באם אוכל להציב משגיחים מטעמי שיפקחו על הידור המצות, וכל ההוראות שאתן ימולאו - אעניק בשמחה את ההכשר הנדרש. אך באם לא יאפשרו לי להעמיד משגיחים, או שלא יישמעו להוראות שלהם - לא אעניק את ההכשר, ואף אפרסם בכל מקום שהמצות אינן תחת השגחתי".

רבי לוי יצחק אף הוסיף והצהיר: "אסע לנשיא רוסיה, לקאלינין, ואעמיד בפניו את העובדות לאשורן. אם תרצו להעניש אותי, הרשות בידכם, אבל לא אתן הכשר למצות שלא נאפו לפי הוראות ההלכה, כפי רצונו של הקדוש ברוך הוא".

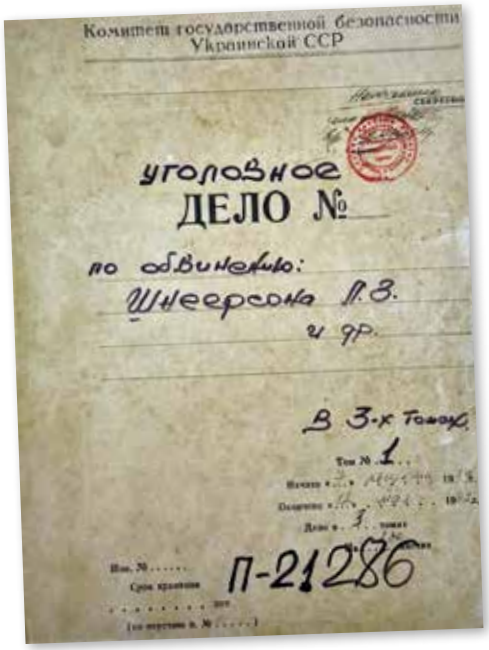
Комитет государственной безопасности
Украинской ССР
уголовное
ДЕЛО №
по обв. Виленко:
Шнеерсона Л.З.
и др.
В 3-х Томах
Том № 1
П-21286

תיק החקירה של ר' לוי יצחק שניאורסון שהתגלה בשנים האחרונות

שהתרחבה עוד ועוד. הוקמו בה מפעלי תעשייה גדולים, מסילת ברזל נסללה בה והיא הפכה לעיר מרכזית בעלת השפעה רבה על האזור כולו. יהודים רבים התיישבו בה והיוו כ-40% מכלל האוכלוסייה.

הקהילה היהודית הקימה בעיר סידורי כשרות, בית עלמין, בתי כנסת ומקוואות טהרה, תלמודי תורה ומוסדות חסד ואף בית רפואה יהודי, רבנים בעלי שם כיהנו בה, ויהודי העיר נטלו חלק בכל ענפי התעשייה ואף נשאו במשרות כלליות כרופאים, עורכי דין, מנהלי חשבונות וכדומה.

במקביל לשגשוגה הכלכלי של תושביה היהודיים, החלה גם התדרדרות רוחנית. התרבות הרוסית חלחלה אל בתי היהודים, וההתבוללות קנתה לה דריסת רגל.

אחרי המפלה שרוסיה נחלה במלחמתה עם יפן (1905) חלה תפנית במדינה כולה, והיחס ליהודים הלך והורע. חברי מועצת העיר היהודיים התפטרו מתפקידם, הסתה פרועה קנתה לה מקום בלב ההמון ופוגרומים פקדו את העיר. עשרות רבות מיהודי העיר נרצחו, מאות חנויות נבזזו, דירות הוצתו, ויהודים רבים החלו לנטוש את העיר.

בתקופת שפל זו, בתקופה קשה גם מן הפן הרוחני וגם מן הפן הגשמי - נבחר רבי לוי יצחק לכהן כרבה של העיר יקטרינוסלב.

הוא האיש שיכול היה לרומם את קרן היהדות, הוא הקברניט אשר יכל לנווט את הספינה היהודית בין הגלים הסוערים. בגאונותו, בחסידותו, בתקיפותו ובכישרונותיו המזהירים - יכל לעמוד מול נחשולי הזעף הרוחניים והגשמיים.

רבי לוי יצחק שניאורסון, אביו של הרבי מלובביץ', עלה על כס הרבנות בעיר יקטרינוסלב בשנת תרס"ט (1909), וכיהן בה ברבנות שלושים שנה - עד ליום מאסרו, בתחילת חודש ניסן של שנת תרצ"ט (1939).

כזה ראש טוב...

רבי לוי יצחק, דור רביעי (בן אחר בן) מבנו בכורו של אדמו"ר ה'צמח צדק', הוסמך להוראה כבר בצעירותו על ידי גאונו דורו. ביניהם - הגאון רבי חיים מבריסק והגאון רבי אליהו־חיים מייזל מלודז'. לימים, כאשר הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי שהה ביקטרינוסלב, הוא התבטא אודותיו: "העולם אינו יודע כלל איזה גאון אדיר נמצא בין חסידי חב"ד".

מורו ורבו של רבי לוי יצחק, האדמו"ר הרש"ב מלובביץ', דרש ממנו לקבל 'סמיכה' להוראה מרבי חיים מבריסק. רבי לוי יצחק נסע אליו, וכשרבי חיים בחן אותו ועמד על בקיאותו וחריפותו הגדולה, הוא התבטא כלפיו בכאב: "געוואלד ר' לויק, כזה ראש טוב, במה שיקעתם אותו?!". כוונתו היתה לכך שרבי לוי יצחק השקיע את ראשו בלימוד פנימיות התורה, לימוד החסידות והקבלה.

חסיד שהיה מבקר לעיתים בביתו של רבי לוי יצחק סיפר לימים, כי הוא ראה את כתב הסמיכה של רבי חיים, שם היה ביטוי המביע הפלגה מליצית על גדלותו, שתוכנה הוא אשר אם ישקלוהו על כף מאזניים אחת, ובצד השני יניחו מלוא הכף זהב - יכריע צדו של רבי לוי יצחק.

את הכתבים שנגאלו הוציא לאור בן המחבר, הרבי מלובביץ'

גאות מול שפל

יקטרינוסלב של ראשית המאה התשע־עשרה היתה בשיא התפתחותה, נהר הדנייפר ששימש כעורק תחבורה מרכזי להעברת סחורות ואנשים, אדמת האזור הפורייה ומרבצי פחם וברזל שהתגלו בסביבתה - הביאו לשגשוגה של העיר

כן, אתה!

שעת לילה מאוחרת, נקישה נשמעת על דלת ביתו של רבי לוי יצחק. אישה מבוגרת נכנסת, סוקרת את החדר וכשנוכחת לראות שאין לה ממי לחשוש, לוחשת לרב: "בעוד כשעה, בחצות הלילה, יבואו לכאן בתי וחתני, שניהם מחזיקים במשרות ממשלתיות בכירות, ובואם

המשך בעמוד הבא

"סירב בתכלית לשים לב לקשיים..."

קטעים מיומנה של הרבנית חנה, רעייתו של רבי לוי יצחק

הלוויה שכזאת

יום אחד החל לבקר בביתנו נער בשם מיטיא גוראריה. הנער, שלא היה שומר מצוות, היה אז תלמיד בבית־הספר התיכון, בעל אופי הגון ואצילי מאוד.

הנער התיידד עם ילדינו, החל להגיע לאמירת חסידות, וקשר את עצמו מתוך התמסרות רבה לסגנון חיים זה. הוא החל לשמור שבת, וניתן לומר שהפך לירא־שמים במלוא מובן המילה.

עדיין היה עליו לסיים את לימודיו בבית־הספר, אבל חבריו ומוריו הבחינו כבר בהתקרבותו לחיי תורה ומצוות, והחלו לרודפו. בשל כך הוא התקשה להתקבל לאוניברסיטה, ושוב ושוב דחו את בקשותיו. פעם אמר לו רקטור האוניברסיטה, ששניאורסון יעזור לו, שכן הם אינם יכולים לעזור לו...

לבסוף הגיע שלב שכבר לא יכלו לדחותו, וקיבלוהו לאוניברסיטה, אך בתקופת הפגרה שלחוהו לקולחוז כדי שיעבוד שם. מדי יום היו מגיעים אלינו מכתבים מלאי שאלות - מה מותר לעשות שם ומה אסור.

כששלחו אותו מן הקולחוז אל העיר בנסיעת עסקים, כדי לרכוש את כל הדרוש עבור משרדי הקולחוז - החברים שנסעו יחד אתו הביאו עמהם אל העיר חמאה ומוצרים דומים אחרים, כדי להרוויח כסף ממכירתם; ואילו הוא בירר היכן מתגוררים יהודים, ומה בדיוק נחוץ להם מבחינת צרכי דת. תיקו היה מלא במזוזות, ציציות, סידורים, לוחות אל"ף־בי"ת וכדומה, אותם היה מביא עמו בגנבה ומחלק במקומות שונים, הכל על־פי ציוויו של הרב.

בגלוי הוא היה חבר קומסומול בכל מאת האחוזים, והכל חיבבוהו - אפילו הגויים.

מדי יום ביומו היה מתפלל כשהוא עטור בתפילין, אבל אסור היה לאף ילוד אשה להבחין בכך. הוא סידר לעצמו מקום לתפילה בשדה, ולפנות־בוקר - בשעה שהגויים עדיין לא התעוררו כולם - היה יוצא אל השדה, למקום שבו צמחה תבואה לגובה רב, ובהיותו נמוך־קומה היה מתחבא בין השיבולים ומתפלל כשתפיליו מכוסות בכובעו.

באותה תקופה חלו ימי החנוכה, והרי צריך להדליק נרות חנוכה ולברך עליהם.

הממונים עליו היו שבעי־רצון מאוד מעבודתו, והורו לו להתגורר ב"פינה האדומה", ומשם היה עליו להפיץ את "אור ההשכלה" בקרב הכפריים. הוראות כיצד לנהוג בעניין זה - קיבל משניאורסון, והכל עבר בשלום.

אולם, פעם אחת נשלח אל הקולחוז צעיר יהודי מהעיר כדי לעמוד מקרוב על העבודה המתבצעת בקולחוז, ובשעה שתים־עשרה בלילה הגיע אל "הפינה האדומה", וראה שם את נרות החנוכה דולקים... כיהודי הוא הבין היטב במה מדובר, על־אף שה"חנוכייה" שדלקה שם לא היתה אלא שמן בתוך תפוחי־אדמה.

לכאן כרוך בסכנה מרובה. רק לאחר תחנונים מצדי, הבטיחו לי לבקר אצל רב יהודי שיסדר להם חופה וקידושין כדת משה וישראל. אך הם התנו זאת שהחופה תתקיים רק בביתך, אדוני הרב, ולא אצל אף רב אחר".

בחצות הלילה אכן הגיעו החתן והכלה והוכנסו לחדר צדדי, להסתירם מעין רואים.

ראשית דבר יש להשיג מנין. בשעה כזו - מהיכן מלקטים עוד שמונה יהודים?

אין מקום לדחיית החופה למועד אחר, יש לאתר שמונה יהודים, שלא זו בלבד שהם כשרים, אלא כאלו שלא ידברו על מה שראו. במידה ופיהם ייפתח - חייהם של הרב, בני הזוג ויתר הנוכחים, בסכנה.

חלפה לה חצי שעה והמנין התלקט לו, כמעט מנין. חסר אחד, העשירי. היכן מוצאים כעת יהודי עשירי?

על אחד הדיירים, צעיר יהודי, בבניין בו התגורר הרב, הטילו השלטונות לשמש כיושב־ראש ועד הבית. תפקידו היה לבדוק ולבלוש אחרי התנועה אל ביתו של רבי לוי יצחק, האם יש נכנסים ויוצאים, ושאכן לא נערכים בו טקסים דתיים.

הרב שלח לקרוא ליהודי זה, מבלי להודיע לו מהי מטרת הזימון.

כאשר הצעיר הגיע ושמע מהרב שהוא זקוק לו כעשירי למנין - הוא קפץ כנשוך נחש: "א־נ־י"?!

"כן, אתה", פסק הרב...

הלה ניגש אל החלונות, הגיף את התריסים והסיט את הווילונות, והמתין בדריכות לבאות.

הרבנית חנה, רעייתו של הרב, הביאה מפה גדולה. ארבעה מבין הנוכחים, שהיו גבוהים מן השאר, החזיקו בארבע פינותיה ופרסו אותה כחופה.

כאשר הרב סיים לכתוב את הכתובה, החתן והכלה יצאו ממחבואם. פני הכלה היו מכוסות, וגם החתן השתדל להסתיר את פניו ככל הניתן. מחמת פחדם של הזוג הצעיר לא הודלקו נרות, הרב ערך את החופה, בירך את הברכות, החתן קידש את כלתו בטבעת, ובשעה אחת

הזוהר הצבעוני

ספר הזוהר היה בין הספרים הבודדים שהצליחה הרבנית להביא למקום גלותו של הרב, ולצורך כתיבת חידושיו יצרה במו ידיה דיו, כמו שסיפר בנם, הרבי מלובביץ', בשיחתו ביום השנה לפטירת אמו:

"בכפר הנידח, לשם הוגלה אאמו"ר ז"ל, לא ניתן היה להשיג דיו לשם כתיבת חידושי תורה. אך, לאחר שאמי מורתי ז"ל הורשתה להצטרף אליו במקום גלותו, הייתה יוצאת לשדה, אוספת מיני עשבים, שורה אתם במים, וכך יצרה דיו מלאכותי בצבעים שונים (שחור, כחול, ירוק, אדום וכו'), שאפשר לבעלה לכתוב עלי ספר את חידושי תורתו. היא עסקה בכך - למרות העובדה שהיה חסר להם לחם צר ומים לחץ - אך ורק לעשות רצון בעלה, כדי שיוכל לכתוב את חידושיו..."

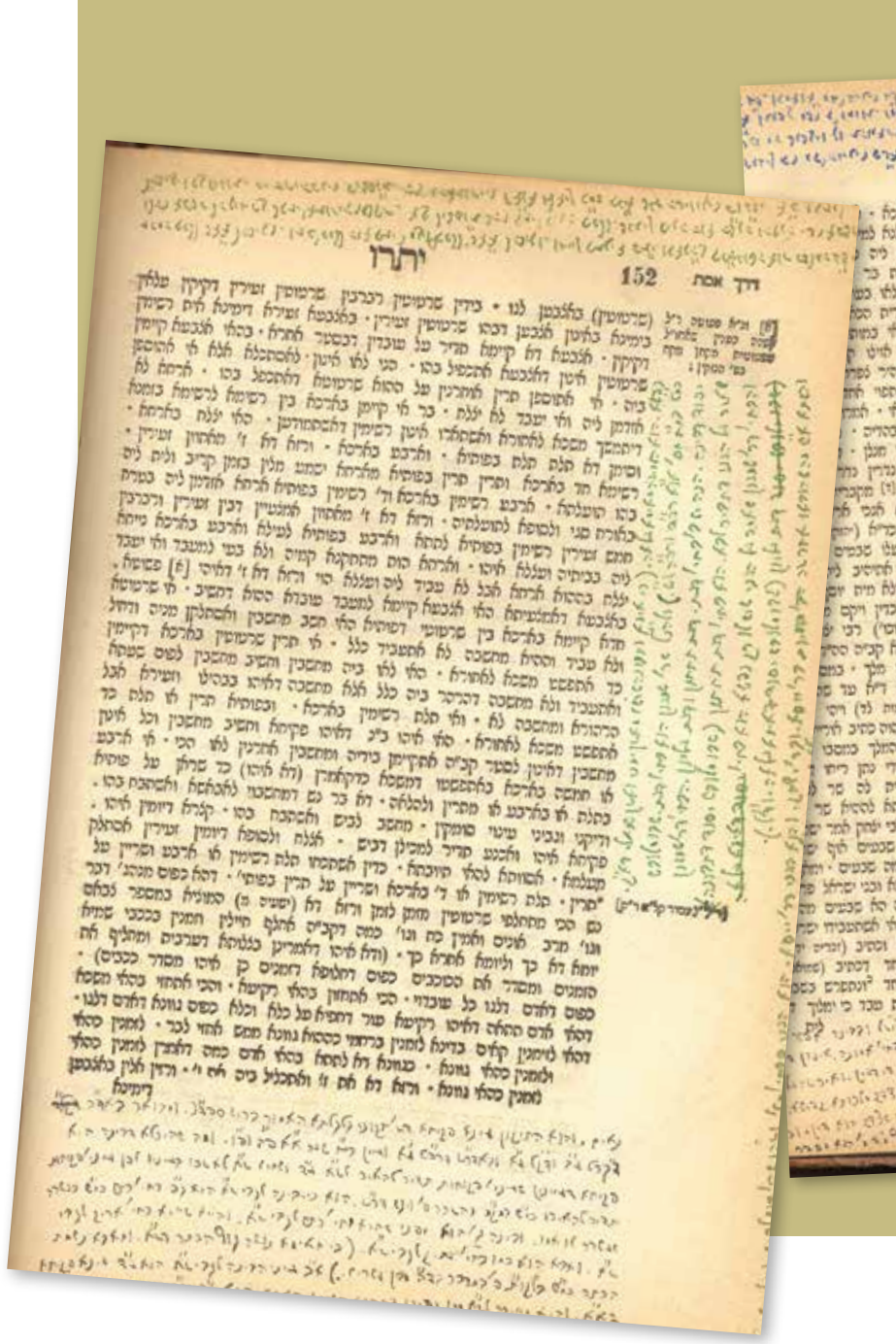

ושלושים החתן והכלה מיהרו להסתלק מהמקום כל עוד נפשם בם, ויחד איתם כל שאר הנוכחים. מלבד שניים.

שני יהודים אלו הוציאו את כרטיסי המפלגה הקומוניסטית, ניגשו אל הרב ואמרו לו בהתרגשות: "רבי, כשאנו כעת כאן, במחיצתך, איננו רוצים להיפרד ממך, כל זה – בהציגם את הכרטיסים – איננו שווה בעינינו מאומה בעת שהננו יחד איתך"...

מי רוצה אמת?

בסוף חורף תרצ"ט (1939) ערכו שלטונות ברית המועצות מפקד־אוכלוסין כללי. בין השאלות שנצטוו האזרחים לענות היתה שאלת האמונה, האם הנשאל מאמין בה' או חלילה לא. כאשר רבי לוי יצחק הבחין שרבים חוששים לענות בחיוב על אמונתם בה', הוא נשא דברים ברבים, הלך מבית כנסת לבית כנסת ודיבר מעל גבי הבימה בפני הציבור כולו, כי אסור לאיש יהודי להתחמק מלענות נכונה על שאלה זו, ומי שלא יענה נכונה – כופר הוא במלכות שמים. דבריו התקיפים שנאמרו ללא חת ובפני קהל רב, הותירו את כולם בהלם, ברור היה שבקהל יושבים מלשינים מוסווים שימסרו את הדברים לשולחיהם.

בעקבות נאומיו החדים, יהודים רבים, בהם גם כאלו שהחזיקו במשרות ממשלתיות, ניגשו למשרדי הרישום וביקשו לקבל מחדש את השאלונים שלהם על מנת לתקנם, הם דרשו שייכתב שהם יהודים מאמינים בה' אלוקי השמים. בראותם כי כך, אחרי תקופה יצאה הודעה מהשלטונות כי כל השאלונים אינם תקינים, וכל ממלאי השאלונים נדרשים למלא אותם מחדש.

המשך בעמוד הבא

כדרכם בקודש - הדבר דווח מיד לקומסומול, ולא יצאו ימים מועטים עד שהנער פוטר מעבודה זו.

כך המשיך ללמוד תורה מתוך מסירות־נפש, ולהקפיד על כל דקדוק קל של דברי סופרים.

בימים הנוראים נהג להתפלל בביתנו, כדי ששכניו לא יבחינו בכך שהוא מתפלל, ובבוקר היה הולך אל האוניברסיטה רק כדי להירשם.

ביום קיצי אחד, בעיצומו של הקורס השלישי באוניברסיטה, הלך לרחוץ בנהר, ולא שב ר"ל. היה זה שבר גדול. הוא היה בן יחיד להוריו, ונוסף לכך היה מפורסם מאוד בקרב ציבור שומרי־התורה.

פטירתו עשתה רושם חזק גם על האוניברסיטה. האוניברסיטה שלחה משלחת אחרי משלחת כדי להודיע שבכוונתה לערוך את ההלווייה על חשבון הממשלה, בשל הערכתם הרבה לנפטר.

למיטיא זה, עליו השלום, היתה אחות, אף היא הגונה ואצילית מאוד, אבל קומוניסטית. היא הגיעה כבר לדרגת מזכירת התא הקומוניסטי מטעם הקומסומול במפעל פטרובסקי - דרגה שלא כל אדם זוכה לה...

גם במשלחות מטעם האוניברסיטה היו קומוניסטים, והם פנו אליה בעניין סדר הלווייתו אחיה. היא ענתה להם שהוריה הם שומרי מצוות, והיא כקומוניסטית אינה יכולה להתערב בכך. היא באה אלינו בריצה, בוכייה: "רבי, אני יודעת שרצונו של מיטיא הוא רצונכם, וככל שתצוו - כך נעשה"!

מובן מאליו שההלווייה היתה דתית לחלוטין, כשם שהנפטר היה שומר־דת. השתתפו בה יהודים מבוגרים וצעירים. הרחוב היה שחור מאנשים. המלווים נשאו את הנפטר אל בית־הכנסת שבו התפללו הוריו, ושם הספידוהו.

מהאוניברסיטה הגיעו סטודנטים רבים בלוויית מספר מורים במסגרת משלחת רשמית, אבל הם עמדו מרחוק ולא נטלו חלק בהלווייה עצמה.

גבאי בית־הכנסת הוציאו שולחן אל הרחוב הסמוך לבית־הכנסת, וביקשו מהרב לשאת דברים.

הרב נאם למעלה משעה. הוא סיפר על כל הנהגותיו של הנפטר בחייו, על התנהגותו בזמן הלימודים ועל אורח־חייו בביתו, הכל מתוך תוקף ועוז־רוח. הרב פנה אל הנוער והוכיח להם שיכול אדם לחיות חיי תורה ומצוות מבלי שהדבר ימנע אותו מלהיות מעורה גם בענייני העולם.

דבריו נחלו השפעה עצומה על השומעים. רבים סברו שבוודאי הרב ייעצר בתום דבריו.

זמן רב לאחר־מכן היו עדיין הלווייה זו והספדו של הרב שיחת־היום בכל החוגים.

במוצאי יום כיפור, לא יכול להיכנס לעולם החולין

יכולות הכתיבה שלי דלות מכדי לתאר את האווירה ואת השתפכות הנפש ששררה בבית הכנסת באותם ימים נוראים, תחת השפעתם של הרב ושלוחי הציבור.

רבים מוכרחים היו לצאת לעבודה גם בראש השנה וביום הכיפורים. משום כך הנהיג עבורם שניאורסון בראש השנה מניין נפרד, שכונה "מניין ראשון". התפילה במניין זה הסתיימה עד השעה שמונה בבוקר, ומבית הכנסת יצאו המתפללים לעבודתם.

מניין זה התקיים גם ביום הכיפורים, אלא שביום זה לא שבו המתפללים מעבודתם לבתיהם, אלא חזרו לבית הכנסת. הם היו מגיעים לתפילת נעילה. בשעת תפילת נעילה היה בית הכנסת מלא מפה לפה, וגם ברחוב התגודדו אנשים רבים.

כולם היו יגעים, פשוט פיזית, מהצום ומההליכה הרגלית למרחקים גדולים מאוד. נוסף על כך היה מצב רוחם מר מאוד בשל הידיעה שהם נאלצים לעבוד ביום שכזה. לא ניתן לתאר את שברון הלב שמשל בכיפה בתפילות אלו.

כשהיה בעלי משוחח עם המתפללים על נושא זה, היה בוכה כשדמעות שליש ניגרות מעיניו. הוא נהנה מאוד מההתעוררות הרוחנית של אנשים אלה, והיה אומר במין שמחה שכזו: "אח, זוהי מהותם של יהודים!"

בשובו הביתה במוצאי יום הכיפורים, לא היה בעלי יכול להיכנס בבת אחת לעולם החולין.

כשהיה נכנס הביתה, בשעה מאוחרת למדי, הסתפק בשתיית כוס תה, ומיד היה יושב ומתוועד, כשהוא לבוש ב'קיטל' וחגור באבנטו של הצמח־צדק, עד השעה שתיים־שלוש לפנות בוקר.

בעלי היה אומר דברי חסידות, שתמיד עסקו עדיין בעניני תפילות היום. בשנים האחרונות היה בעלי מדבר על גדלותם של בני ישראל, על מסירות נפשם למען היהדות, ועל אהבת ישראל המתגלה בתקופות אלו. ההתוועדות הייתה נמשכת בריקודים.

מאוחר יותר, אחרי שנאסר, נשאל רבי לוי יצחק בחקירתו על פשר הדברים, והוא השיב בפשטות: מאחר שהשלטונות מעוניינים לקבל תשובות אמיתיות, והיות ורבים מהיהודים עלולים שלא לענות נכונה על השאלה הזו מחמת יראתם פן תקופח פרנסתם, לכן עוררתי אותם לענות את האמת על השאלה ולא להתחמק ממנה...

איומים לקריקטורה

כאשר השתוללותם של הקומוניסטים נגד הדת הגיעה לשיאה והדיה הגיעו לרחבי העולם כולו, יצא האפיפיור בקריאה נגד הממשלה הסובייטית. על אף אכזריותה ועריצותה, לא נעמה לחיכה של הממשלה ההתעוררות הכללית של דעת הקהל העולמית נגדה, והיא חיפשה דרכים להחליש את הרושם שעוררה קריאה זו. בין פעולותיה היה ארגון כינוס של רבנים במינסק אשר מהם היה צריך להישמע קול קורא להכחשת השמועה.

מעשה שטן הצליח. הם כינסו שלושים ושניים רבנים, ובהתאסף ראשי עם נאלצו לחתום על הודעה כי שקר הודעת האפיפיור, וכי אין רדיפות נגד הדת בברית המועצות. שיכורים מהצלחתם המסחררת, התכוננו לכנס אספה דומה מכל רבני אוקראינה אשר אף הם, כעמיתיהם, יחתמו על כרוז דומה. הם שלחו הזמנות לכל הרבנים להתאסף בחרקוב, משם תצא הקריאה לכל העולם כולו. בין המוזמנים היה גם רבי לוי יצחק.

ביודעם כי רב זה למשפחת שניאורסון מהווה אגוז קשה לפיצוח, וכי במשלוח הזמנה בלבד לא יסתיים הדבר, הם החליטו להשקיע בו היטב ולרככו, למען ישתתף אישית באספה ואף יצרף את חתימתו לכרוז שלהם.

לא אחר מאשר מפקד הג.פ.או. בעצמו הזמינו לשיחה אישית. הוא הסביר לרבי לוי יצחק את חשיבות האספה ועל התועלת המרובה שתצמח לתדמית הממשלה ברחבי העולם כולו, ובתום דבריו הושיט לו המפקד כרטיס חינם במחלקה הראשונה של הרכבת המהירה היוצאת לחרקוב.

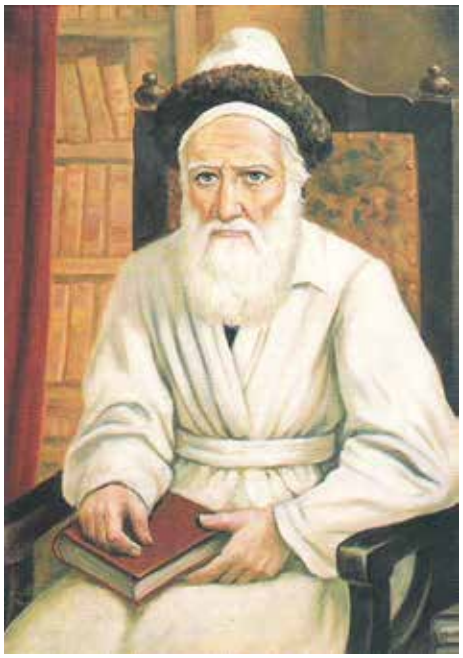

אדמו"ר ה'צמח צדק' מלובביץ'

רבי לוי יצחק לא התפעל מהמחווה, הודה למפקד על טוב לבו ומיאן לקבל את הכרטיס שהוגש לו. הוא הדגיש כי אינו זקוק לכך, וכי יכול הוא לנסוע על חשבונו האישי. המפקד לא ציפה לסטירת לחי מצלצלת כזו מידו של רב יהודי, אך הבליג על חרון אפו.

ביום המיועד הגיע רבי לוי יצחק לחרקוב. מיד בתחילת הכנס הרגישו הרבנים באיש זר המסתובב ביניהם, ובהבינם כי אינו אלא סוכן הג.פ.או. נמנעו מלדבר ביניהם. מה עשה רבי לוי יצחק? עמד במלוא קומתו והביע דעתו בגלוי ובפני כל, כי אסור על הרבנים לחתום על כרוז שכזה הבנוי כולו על שווא ושקר!

האספה נמשכה כמה ימים, ורבי לוי יצחק לא שקט ולא נח. ללא הרף דיבר והתריס נגד

מראה כללי של העיר דנייפרופטרובסק (יקטרינוסלב), בה כיהן רבי לוי יצחק כרב.

חומרת הדבר באם יחתמו הרבנים על מסמך של כזב. שר החינוך שעמד על חומרת הדבר, אשר כתוצאה מתקיפותו ועמידתו עלולה האספה להתמוטט, זימן אליו את רבי לוי יצחק והסביר לו באריכות את החשיבות הראשונה במעלה שהממשלה הסובייטית רואה בפרסום מסמך זה, ועל החומרה הגדולה שהיא רואה בהופעותיו הגלויות נגד טובת הממשלה.

תוצאותיה של שיחה זו היו אפסיות. רבה של העיר האוקראינית הגדולה עמד על משמרתו בתוקף, בגאון ובעוז, ועמדתו האיתנה גיבשה וחישלה את עמדת שאר המוזמנים אשר התחילו אף הם להתחמק מלהיענות לבקשת הממשלה.

תוך כדי מהלך האספה נודע על אישיות מסוימת העומדת לנסוע מחוץ לגבולות המדינה. רבי לוי יצחק שלח אליו שליח מיוחד וביקשו נמרצות אשר מיד בהגיעו לחוץ־לארץ ימסור לעיתונות העולמית על שערורייה זו של התנכלות השלטונות לרבנים.

השליח מילא את שליחותו באמונה, והידיעה התפרסמה בעיתונות החופשית. כלי התקשורת אף צירפו לידיעה קריקטורה בה נראה איש משטרה כשבידו אקדח שלוף, מולו יושב רב יהודי על כיסא, והשוטר מכריחו לחתום על הנייר המונח לפניו.

בתום האספה זימן שוב שר החינוך את רבי לוי יצחק, ובד בבד עם הדגשת אישיותו כמי שהצליח לחתור תחת מטרת האספה – העמידו על חומרת מעשיו בתור אזרח במדינת רוסיה באומרו לו: "אדם גדול אתה, אבל אזרח רע".

"אישיות מסוכנת"

כל עוד רבי לוי יצחק ניהל ברמה את עדתו, והנהיג בעוז את יהודי המחוז והמדינה כולה, השלטון הקומוניסטי לא יכול היה להמשיך בתכניתו, למחוק כל זכר ליהדות פעילה. רבה של יקטרינוסלב עמד כעצם בגרונה.

בליל ט׳ ניסן תרצ״ט פרצה פלוגת שוטרים לביתו ולקחוהו למאסר, ממנו לא שב עוד לביתו.

הוא נלקח לבית הכלא בעיר הבירה קייב, שם עבר חקירות מתישות ועינויים בלתי־נסבלים. עיון בתיקי החקירה שלו, שנחשפו בשנים האחרונות, מגלה עד היכן הגיעה אכזריותם של החוקרים. רוב חקירותיו נערכו בלילות שבת או לילות חגי ישראל, ישנן חקירות שארכו יותר מ־12 שעות רצופות, כאשר מתוך שעות ארוכות אלו נותרו רישומים של שאלות מועטות, ולא קשה לדמיין מה הוא עבר בשאר הזמן. עיתים הוא נחקר פעמיים או שלוש ביממה אחת.

גופו סבל רבות, אך רוחו נותרה איתנה. גם מקריאה שטחית של תיקי החקירה עולה כל העת התופעה שלמרות אכזריות החוקרים, רבי לוי יצחק אינו מוסר להם אף שם של יהודי על מנת להפלילו כשותף לו ב׳פעולות החתרניות׳. השמות היחידים שהוא ׳זוכר׳ בחקירתו הם של אנשים שכבר נפטרו, או כאלו שכבר יצאו את גבולות המדינה.

רבי לוי יצחק שמר מכל משמר על גאון יעקב, גם במקום איום זה, וגם כאשר הדבר עלול היה לעלות בבריאותו. את זקנו לא הצליחו לגלח, והוא אף ׳זכה׳ לשם־תואר מפי הסוהרים – ׳האיש שאינו מקבל חבילות בשבת׳. אחת לעשרה ימים היה כל אסיר זכאי לקבל חבילה מביתו. רעייתו הרבנית חנה, ביודעה שבעלה אינו אוכל את מאכלי העכו״ם בכלא, היתה מכינה לו אוכל, ומביאה לו, ביום המיועד, חבילה עם מזון ובגדים.

כאשר היום העשירי היה חל בשבת קודש, היתה הרבנית מוליכה לו את האוכל באמצעות נערה גויה, אולם התברר כי רבי לוי יצחק סירב לקבל את החבילה – כיוון שלשם כך היה עליו לחתום ולאשר כי קיבל אותה. לא עבר זמן רב, ומצבו הגופני – אליו נוספו אותות החקירות הקשות – הלך והידרדר.

חקירותיו ארכו חודשים ארוכים, וכאשר החוקרים נוכחו לראות כי באופן כזה הם לא יחלצו אשמה ברורה, העבירוהו לבית הבית הכלא בעירו דנייפרופטרובסק, שם היו עצורים יהודים נוספים מבני קהילתו, השוחט והגבאי, ועוד דמויות מבני הקהילה, כאלו שהחקירות והעינויים מוטטו את כוחותיהם, והם היו מוכנים להודות בכל מה שיאמרו להם – ושם החוקרים ערכו עימותים בין רבי לוי יצחק לבינם.

גם שם הכחיש רבי לוי יצחק את כל ההאשמות שניסו לטפול עליו.

בסופו של דבר, בשל ׳אישיותו המסוכנת׳ הוחלט להגלות אותו לכפר נידח בערבות קזחסטן, למשך חמש שנים. שם שהה הוא, בתנאים בלתי־אנושיים, מחורף שנת ת״ש ועד אחרי חג הפסח תש״ד.

הכל קבלה

רבי לוי יצחק הוא ייחודי בשיטת תורתו, בנתיב שהוא עצמו סלל. הוא לא רק גאון, לא רק מעמיק, לא רק מחדש, אלא פורץ דרך. רבי לוי יצחק בנה מערכות שלמות של ביאורים בתורת הסוד המדויקים על־פי הרמז. דבר זה אינו מצוי, כמדומה, אצל קודמים לו, ראשונים ואחרונים, שעסקו בתורת הסוד ובתורת הרמז (ראו בעמוד 22).

המשך בעמוד הבא

כל אחד וההנאה שלו...

לאחר חמישה חודשים של חיפושים אחרי בעלי [מאז שנעצר בט׳ בניסן תרצ״ט], ונסיונות להשיג מידע על מקום הימצאו ולברר אם קיבל את הדברים ששלחתי על שמו לקייב ולדנייפרופטרובסק – בירורים שעליהם תמיד נעניתי ש״הוא איננו״, קיבלתי הודעה מבית־הכלא שביקטרינוסלב, ובה נאמר כי ״שניאורסאהן״ נמצא שם בתא שמספרו כך וכך, וכי אני יכולה להעביר אליו מצרכי מזון וכסף.

לכל־לראש שימחה אותי הידיעה על כך שהוא עודנו בחיים, ושנית – שיש ביכולתי להעביר אליו מה שניתן להעביר. סוף־כל־סוף – לאחר כל הקשיים והסידורים הרשמיים, אותם הייתי מוכרחה לעבור – העברתי אליו חבילת מזון.

מועד קבלת החבילות נקבע לפי סדר האלף־בית הרוסי, והתפרס על־פני עשרה ימים. בפעם הראשונה בעלי אכן קיבל את החבילה, וקיבלתי על כך קבלה בחתימתו. בפעם השנייה חל תורו של בעלי, על־פי האות הראשונה של שמו, ביום השבת. הכנתי אפוא את הכל מערב שבת, ובשבת בבוקר לקחתי עמי נערה רוסייה כדי שתטלטל את החבילה.

יותר מארבעה קילוגרמים של מזון לא הותר להעביר לבית־הכלא, ובמשקל זה נכלל גם לחם. לולא הייתי באה באותו יום – היה עלי להמתין עשרה ימים נוספים. מארבעת הקילוגרמים של לחם ששלחתי לו – נטלו פעמיים ״מעשר״... ומאחר שהיה ברור שהוא לא אכל דבר ממאכלי בית־הכלא – סברתי שלכל הדעות מותר לי להעביר אליו מזון בשבת.

לאחר המתנה מייגעת מהשעה שבע בבוקר עד השעה שבע בערב, כשכבר החשיך לחלוטין, נמסר לי פתק – שתוכנו אף הוקרא בקול רם על־ידי המפקד, בנוכחותם של אנשים רבים שעמדו אף הם בתור (אם־כי הם לא הבינו את פירושו של הפתק שהוקרא): ״מכיוון שהיום שבת, סירבתי לקבל את החבילה״ !...

בנסיונות שכאלה ניתן לעמוד רק באמצעות החוסן הרוחני ויראת־השמים של בעלי.

כל זאת – לאחר שישה חודשים שבהם חי בעלי על לחם שחור ומים בלבד וסבל ייסורים גדולים, וביודעו שעליו להמתין זמן ניכר עד שיוכל לקבל חבילה נוספת !

בעמל רב הצלחתי לשכנע את האחראי למסור לו את החבילה כעבור שלשה ימים – אם־כי בעלי נהנה מאי־קבלת חבילת המזון בשבת יותר ממה שנהנה מקבלתה לפני הזמן הקבוע...

המשך בעמוד הבא

בשנת תש"ז, לאחר שנים שהיתה עם בעלה הרב בגלות שבה נפטר, הצליחה הרבנית חנה לצאת מאחורי מסך הברזל. בנה, לימים הרבי מלובביץ', ששהה באותן שנים עם חותנו הרבי יוסף יצחק באר"ב נסע לצרפת כדי לקבל את פניה לאחר נתק פיזי של כ-20 שנה!

בתמונה: הרבי ואמו בפגישה המרגשת

לא רק בתורה ראה הוא כיצד הכל עולה בקנה אחד, אלא גם בחיי היום־יום, בכל הנעשה בעולמו של הקב"ה. סיפורים רבים סובבים סביב גישתו זו, אך דומה כי הבולטת מכל היא - רשימתו אודות מאסרו וגלותו. בקריאתה אנו עומדים נפעמים מהיקף גאונותו בקבלה, ומהתאמת המאורעות לתוכנם הקבלי באופן מפליא.

"אני לוי יצחק בן זעלדא רחל, הגלתי על משך ה' שנים, למתא [=לעיר] ציאילי במדינת קזחסטן. ומהם . . ישבתי בבית האסורים, מן ט' ניסן ה'תרצ"ט עד ט"ו שבט שנת שת"ה (בס"ה, בחמשה בית האסורים. בתחילה בדניפראפעטראווסק ואח"כ בקיוב ואח"כ עוד הפעם בדניפראפעטראווסק, ואח"כ בחארקאוו ואח"כ באלמא אטא), היינו משך ש"ג ימים כמספר שב"א. ואימתי הודיעו שמשפטי נמסר להאסאבא־סאוועשצאניע [=וועדה המיוחדת] דנ.ק.ו.ד. סס"ר, בליל הושענא רבה קרוב לאשמורת הבוקר . . והם שפטו אותי על גלות ה' שנים הנ"ל".

רבי לוי יצחק כותב: *"ומובן שכל זה הוא בהשגחה פרטית מלמעלה על כל חטאתי ועוונותי ופשעי המרובים, ויהי' זה לי כפרת עוון, וה' הטוב אשר לא כלו רחמיו ירחם עלי ועל בני ביתי שיחיו . . בזכות אבותי הקדושים נ"ע זצוקללה"ה זיע"א..."*

אחרי הקדמה זו, מתחיל הוא לבאר את הדברים על פי קבלה: *"והנה שמי רומז על גבורות, הן לוי והן יצחק, כידוע. וכן מספר שניהם יחד [=הגימטריה של שתי השמות], שהוא מספר נד"ר. הנה נד"ר הוא בבינה מקור הגבורות.*

"וכן בהצטרף לזה מה שאני "בן זעלדא רחל", הנה יעלה ביחד מספר תרנ"ו. שהמספר הזה רומז על שמות אלוקים [=שם מדת הגבורה] במילוי יודי"ן ש', וברבוע ר', פשוט פ"ו [=שלושה אופנים בחישוב הערך המספרי של שם "א־לקים"], והנקודות דשם אלקים הם ע', ביחד הוא תרנ"ו.

"מספר שוש"ן (ש"ו, מספר לו"י יצח"ק ב"ן, ש"ן מספר זעלדא רחל), שושן הוא אדום, כמו שושנה אדומה, והיינו בינה מקור הגבורות, ולכן ביום הכיפורים, בחינת בינה, מתחיל הפייט דתפלת מוסף בתיבת שושן, שושן עמק אימה. והמחתה של יום הכיפורים היתה של זהב אדום. ויום הכיפורים הוא כמו פורים, כידוע, הנה בפורים הי' כל המעשה בשושן הבירה...

"וזהו שישבתי בבית האסורים משך שב"א ימים, נקודת שבא הוא בגבורה, כידוע. והגלתי על משך ה' שנים, לנגד הה' גבורות"...

וכך ממשיך רבי לוי יצחק ומרחיב את הרשימה על משמעות חמש שנות מאסרו, ומדוע הוא ישב בחמישה בתי סוהר אך הם היו בארבע ערים, מה הסיבה שמשפטו נמסר בליל הושענא רבה, ומדוע מקום גלותו הוא בעיר "ציאילי", ויום הגעתו למקום הגלות היה דווקא ביום שני י"ט בשבט, וכן הלאה.

את רשימתו הכואבת הוא מסיים במילים: "ויהי רצון שבמהרה בימינו יומתקו כל הגבורות והדינים, ויהפך ה"צל" לאורה וטובה נגלית, ואשוב לביתי שלום במהרה בימינו אמן".

בכל הצבעים

במהלך חייו רבי לוי יצחק כתב אלפי גיליונות מחידושיו. מעיין תורתו נבע ללא הרף, אך רובו הגדול אבד במאורעות הזמן. השלטון הרוסי לקח ארגזים רבים של חידושי תורתו, והגרמנים ימח־שמם שרפו את הנותר.

במקום גלותו בציאילי שבקזחסטן, גם לחם למחיה היה בגדר מותרות. רבי לוי יצחק

מתרומם לעולם אחר

יום זה - ב' ניסן - הזכיר לי את הפעם הראשונה שנסעתי אל בעלי למקום גלותו לחג הפסח. היה זה בשנת ת"ש (1940).

פיסית, בעלי חש מאוד שלא בטוב. היה זה חודשיים לאחר מסעו אל הגלות, וגם תנאי החיים שם היו קשים במידה שלא שיערתי קודם לכן. אך ביום זה שכח בעלי את כל זאת.

"היום הרי הוא יום ב' ניסן [יום ההילולא של הרבי הרש"ב]. מן הראוי היה לומר חסידות - אבל הרבה שומעים אין. הייתי רוצה לכתוב עניין בחסידות - אבל נייר לכתוב עליו אין. עלי אפוא לצאת ידי חובתי במחשבה. יעזור ה' שיהיה לי כוח לחשוב"...

זמן מה ישב בעלי כשהוא שקוע במחשבותיו, ולאחר מכן החל לדבר על הרבי נ"ע, כשהוא שוכח כליל על מקום הימצאו ועל מצבו.

החום היה אז כה גדול, עד שלא ניתן היה להישאר בלבוש מלא. אני זוכרת שבערב הבאתי לבעלי בגדים נקיים, ובסביבות השעה 10 בבוקר כבר הייתה החולצה מכוסה בנקודות שחורות. הדבר נגרם על ידי הזבובים שטינפו את החולצה במהלך הלילה. הדבר היה בלתי־נסבל.

בשעה שבעלי דיבר, היה תמיד מעיף מבט על הכתמים שעל החולצה, ומתרומם לעולם אחר לחלוטין. הוא סירב בתכלית לשים לב לקשיים מסוג זה.

'ימים נוראים' בגלות נוראה

ביום־הכיפורים בשנה שעברה, ישבנו בחדרנו בשלושה (השלישי היה היהודי הגולה שהתארח אצלנו בכל יום־טוב). מחזור - הבאתי מביתי. את הטעם שהרגשנו אז בשעת התפילה - אין באפשרותי לתאר.

תוך כדי תפילה - זוכרת אני - הבחנו דרך החלון (על־אף שהווילון כיסה את החלון היטב, כדי שלא ניתן יהיה לראות דרכו) באדם צעיר המציץ אל תוך הבית. מובן שנבהלנו מאוד, שמא מדובר במרגל. האורח פחד להכניס את האיש הביתה, אולם בעלי ז"ל פתח את מנעול הדלת והורה לו להיכנס.

היה זה גולה צעיר מליטא. לאן התגלגלו הוריו - לא ידע; אותו עצמו גייסו ושלחו לשם לעבודת כפייה. פעם, כשנסע בעגלה במסגרת עבודתו, הבחין בבעלי, ומיד החליט שעליו לברר היכן הוא מתגורר. הוא ראה איכשהו בפניו של בעלי - כך סיפר - שבמחיצתו ייקל עליו לשפוך את לבו ביום־הכיפורים. הדבר היה שבוע לפני יום־הכיפורים, ובמהלך שבוע זה עלה בידו למצוא את כתובתנו.

הצעיר ידע תפילות רבות בעל־פה. עד השעה אחת־עשרה עבד, נוסע ממקום למקום בעגלתו. הוא פחד לבקש שישחררוהו מעבודתו ליום זה, ולכן עבד כמחצית היום, ובשעה שתים־עשרה כבר היה בביתנו, כשבגדי החול כבר אינם עליו.

כעבור מחצית השעה נכנסה לחדרנו יהודייה, כולה פחד וחרדה. היא הגיעה לכאן מניקולייב עם בעלה, ושמעה ממישהו שאנו מתגוררים כאן. מקום מגוריה היה במרחק ארבעה קילומטרים מכפרנו. בעלה טען שאם הקב"ה יכול היה לעולל כך לעם ישראל - אין הוא רוצה להתפלל אליו; האשה, לעומת זאת, טענה שדווקא עכשיו רוצה היא להתפלל יותר מבכל השנים, ולכן צעדה את המרחק הרב ברגל - כשהיא שרויה, כמובן, בצום, ובנוסף לכך חוששת לשאול לכתובתנו, שכן הליכה אל רב - ולא עוד אלא רב גולה - הייתה מעשה שהצריך זהירות רבה.

בראותי התכנסות זו של מתפללים, איש איש עם תנאי חייו הקשים ולבו השבור - אינני יודעת מה עוד יכול לגרום שברון־לב כה גדול.

וזוגתו הרבנית חנה, שעזבה את ביתם ונסעה אליו לתמוך בו בגלותו, רעבו ללחם, פשוטו כמשמעו. הדברים היחידים שהיו להם בשפע, היו יתושים, חום כבד מנשוא, רעב ובדידות. מלבד זאת, היו הם צריכים ליצור יש מאין כל דבר לו הם נזקקו, ממים ועד קמח, מיטות וכלי מאכל.

ואם לחם אין להשיג, מי מדבר על מכשירי כתיבה כדפים ועפרונות.

אולם מסירת נפשה של הרבנית לבעלה לא ידעה גבולות, וביודעה עד כמה התורה וכתיבת החידושים שעלו כל העת במוחו הנובע יקרים הם לו, לא פחות מכזית לחם, ואולי אף יותר מכך, ליקטה היא עשבים שונים ויצרה מהם דיו, למען יוכל בעלה לכתוב בתמציתיות רבה את חידושי תורתו, אותם כתב על שולי דפי ספר הזוהר וספר התניא שהביאה איתה הרבנית עבורו מביתם.

בשל 'פס ייצור' ייחודי זה לדיו, חידושיו שנכתבו בשולי גיליונות ספריו הינם בצבעים שונים של דיו - אדום, ירוק, כחול ועוד, בהתאם לעשבים והחומרים שהיו זמינים תחת ידי הרבנית באותה העת.

כעבור שנים רבות, כאשר ספרים אלו נגאלו והגיעו לבנו, הרבי מלובביץ', הוא מסר אותם לעריכה והדפסה, ובכל שבת, בהתוועדויות עם חסידיו, ביאר הרבי קטע מביאורי אביו על הזוהר, וביאר מה ההוראה מהם בעבודת האדם לקונו בחיי היום־יום.

עד הסוף

בתום תקופת גלותו, תוך כדי מסירת נפש לא מבוטלת, הצליחו חסידיו ומכריו ששהו באותה העת בעיר הבירה הקחזית, אלמא־אטא, להביאו ממקום גלותו אל עיר הבירה.

גופו היה שבור ורצוץ, החקירות והעינויים, הגלות המרה והקשיים היום־יומיים נתנו בו את אותותיהם, והמחלה האיומה קיננה בו ואכלה ללא רחם. כאשר רעייתו, הרבנית חנה, הביאה לימים לארצות הברית תמונה ממנו מתקופה זו, ובנם, הרבי, ראה את התמונה - הוא התקשה לזהות בה את דמותו של אביו. עד כדי כך השתנה מראהו לרעה. הרבי כתב בגב התמונה "אאז"ל ?" [=אדוני אבי זכרונו לברכה?] כאומר, הזהו אבי ז"ל?...

בעיר הבירה היתה לרבי לוי יצחק מעט רווחה, שוב חזר הוא לחיות בין יהודים. למרות מצבו הבריאותי הירוד ועל אף שידע שהוא במעקב מתמיד של השלטונות גם בגלותו, רבי לוי יצחק החל מחדש לומר דברי תורה ברבים, לחזק ולעודד את רוחם השפופה של היהודים המקומיים, וקרא להם לשמור על קיום התורה והמצוות ללא פשרות.

רבי לוי יצחק שהה בעיר מספר חודשים מועט, מסוף חודש ניסן ועד ליום כ"ף מנחם אב, בו הוא השיב את נשמתו הטהורה ליוצרה, והוא נטמן בגולה.

מקובל היה בין החסידים ברוסיה של אותם הימים, כי הרוצה לצאת מגבולות מסך הברזל ומתפלל על קברו של רבי לוי יצחק, בקשתו נענית. גם כיום, בשנים האחרונות, קברו המרוחק הפך לכתובת ליהודים הזקוקים לישועה, והם עושים את דרכם הארוכה עד לציונו וזוכים לראות נסים ונפלאות. ■

שבע הקפות בין השולחן למיטה

לאחר מכן הגיע חג הסוכות. סוכה - בנינו על חשבוננו כתוספת לבית, כביכול כחדר מבוא אל חדרנו, כדי שהקור לא יחדור ישירות אל החדר עם פתיחת הדלת. בעלת הבית דרשה שנבנה גם גג על־גבי החדר, ואמרנו לה שבינתיים אין לנו כסף לכך, ובחורף - כשיגיעו ימי הכפור - נעשה זאת.

לאחר מכן הגיע יום שמחת תורה. ספר תורה עדיין לא היה אז ברשותנו. היינו אני ובעלי לבדנו בחדר.

הגיע זמן ההקפות. קשה לאדם קטן־ערך כמוני לתאר את החוויה הרוחנית שניכרה על פני בעלי, כשהחל להכריז בקול רם: "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו!" הוא אמר את מלות הפסוק באותו ניגון שבו נהג לעשות זאת בעירנו בנוכחות מאות רבות של יהודים בבית־הכנסת שם לא זו בלבד שהיו ריקודים, אלא שנראה היה שגם האבנים רקדו מגודל השמחה...

בשמחה כזו התאזר בעלי גם כאן. הוא אמר כל פסוק, ולאחר כל הקפה שר ורקד - בינו לבין עצמו, כמובן - כשבפיו הניגון שכונה בעירנו "ניגונו של הרב". בין השולחן למיטה היה שטח פנוי קטן, ושם הלך בעלי סביב סביב בעריכת ההקפות: "זך וישר הושיעה נא... טוב ומטיב עננו ביום קראנו" - ניתן היה לחוש במילים אלה את רגשי לבבו, את שאיפתו שהשמחה תהיה שמחה זכה וטהורה. "יודע מחשבות הושיעה נא... לובש צדקות עננו ביום קראנו"...

הייתה זו עבורי חוויה קשה ביותר. ישבתי לי בפינה, על שרפרף העץ, והתבוננתי בגודלה ובעוצמתה של אהבת התורה של אדם זה, שרקד כך לבדו את כל שבע ההקפות.

פירורים משולחן גבוה

זיכרון ושכחה

למרות שמן התורה, גם כאשר ראש השנה חל בשבת יש לתקוע בשופר, גזר רבה (ראש השנה כט) שבשל החשש שיהודי ייכשל ויטלטל את השופר בשבת, אזי לא תוקעים ביום השבת בשופר. והגמרא אומרת שם, שזו גם הסיבה שלא נוטלים לולב בשבת, ולא קוראים את המגילה בשבת.

המצב המושלם הוא, שיהודי לא יגיע לשכחה ויקיים את המצוות כנדרש, כולל את מצוות "שופר", "לולב" ו"מגילה", אך מחשש שמא יהודי נמצא במצב רוחני ירוד, והוא עלול לשכוח דינים אלו ואחרים - בא רבה וגזר שלא יקיימו את המצוות הללו כשמועדים אלו חלים בשבת.

כותב על כך רבי לוי יצחק דבר נפלא: סופי התיבות של שלוש המצוות הללו, האות האחרונה של כל מצווה: שופר, לולב, מגילה - יוצרים את המילה "רבה".

כאשר יהודי נמצא במצב של "סוף תיבה", במובן של האות האחרונה, המצב הנמוך ביותר של המילה, הוא עלול להגיע למצב של שכחה, ולכן הדבר נרמז בשמו של גוזר הגזרה.

אבל המצב הרצוי והנעלה הוא, כאשר יהודי נמצא במצב של שלמות - כאשר הוא ב"ראשי תיבות", באות הראשונה.

כאשר יעקב אבינו חוזר מבית לבן לארץ ישראל, פוגש בדרכו את עשו, ובסופו של מסע הוא מגיע לעיר שכם, אומרת התורה (בראשית לג): "ויבא יעקב שלם".

משמעות המילה "שלם", מלבד המובן הגשמי של "שלם בגופו", ו"שלם בממונו", כותב רש"י: "שלם בתורתו, שלא שכח תלמודו בבית לבן". ההגדרה של "שלם בתורתו" היא - "שלא שכח תלמודו", כאשר אין מצב של שכחה.

וראה זה פלא: המילה "שלם", במובן של "שלא שכח תלמודו" - היא ראשי התיבות של שלוש המצוות הללו: שופר, לולב, מגילה.

(לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש, עמודים רסב־רסג)

תיבת נח וראש השנה

בתפילת מוסף של ראש השנה, בחלק של "זכרונות", אנו אומרים עשרה פסוקים של "זכרונות", והראשון שבהם הוא זכרונו של נח: **"וגם את נח באהבה זכרת, ותפקדהו בדבר ישועה ורחמים... ככתוב בתורתך: ויזכור אלוקים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר איתו בתיבה"...**

מה לתיבת נח בעיצומו של ראש השנה?

ש	ר	ה
ח	נ	ה
ר	ח	ל

מבאר רבי לוי יצחק דבר פלא: חז"ל אומרים (ראש השנה י): **"בראש השנה נפקדה שרה, חנה ורחל"**.

כשנתבונן באותיות של שלושת השמות הללו, נבחין שכל שם הוא בן שלוש אותיות, ובכל שם ישנן שתי אותיות שהן שותפות גם בשמות האחרים, ואילו אות אחת אינה מופיעה בהן והיא ייחודית לה. האותיות הייחודיות שבשמות הנשים שנפקדו בראש השנה הינן: ש', נ' ל'. שלוש האותיות הללו, הן המידות של תיבת נח: **"וזה אשר תעשה אותה, שלוש מאות אמה אורך התיבה, חמישים אמה רחבה, ושלשים אמה קומתה"**. ש' של שרה בגימטריה שלוש מאות, נ' של חנה בגימטריה חמישים, והאות ל' של רחל בגימטריה שלושים.

(לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש, עמוד שפב)

ותורה יבקשו מפיהו

איתיאל גלעדי

אציין כמה נקודות שבלטו לי בלימוד תורת הרה"צ המופלא רבי לוי יצחק שניאורסון זצ"ל. כפי שמתאים למקובל כרבי לוי יצחק (המכונה בפי החסידים ר' לוי"ק, כך בפשטות), אנסה לסדר את הדברים לפי סדר הספירות (הנסתרות־העליונות, כמתאים לחלק הנסתר שבתורה).

כתר: אמונה מוחלטת בתורה

הדבר הבולט והעמוק ביותר בתורת רבי לוי יצחק הוא האמונה המוחלטת שלו ב"תורת אמת". כל צורת הלימוד, הדיוק וההעמקה נובעת מתוך אמונה בלתי מסויגת בכך שכל פרט ופרט בתורה הוא אמת אלוקית מוחלטת שניתנה למשה מסיני. רבי לוי"ק עצמו מדגיש זאת בכמה ממכתביו לבנו, הרבי מלובביץ', כשהוא מדבר על כך שכל מה שמופיע בתורה, כלשונו ממש, נאמר למשה מסיני (כולל סברות שנדחו, נאמרו כפי שהן ועם דחייתן), כי כל התנאים והאמוראים "ראו למעלה וכתבו למטה" וכי כל ספר שהתקבל בעם ישראל נכתב ברוח הקדש וניתן לדייק בו עד בלי די.

מתוך אמונה יסודית, בשלבי הלימוד הבאים, מצליח רבי לוי"ק בכישרונותיו הגאוניים לגלות רזין דרזין הטמונים בתורה. האמונה הטהורה הזו, שחופפת ומקיפה על כל לימוד התורה, היא הראש העליון שבכתר תורת לוי יצחק.

חכמה: כבוד התורה – הדיוק במילין דחכמתא

"משמת רבי עקיבא בטל כבוד התורה" – "שהיה נותן לבו לדרוש כל קוץ וקוץ של כל אות וכל שכן תיבות יתירות ואותיות יתירות... וזהו כבוד תורה גדול שאין בה דבר לבטלה".

כמעט אין דומה לעוצמת הדיוק של רבי לוי יצחק בכל קטע בתורה שהוא דורש, החל מהתנ"ך (תוך דגש מיוחד על המסורה) דרך מאמרי חז"ל בגמרא, במדרשים ובזוהר ועד לספר התניא קדישא. גם בספרי החסידות, שאמונים יותר משאר המפרשים על דקדוק בלשון הזוהר אין דומה לדייקנות של רבי לוי"ק. כל ביטוי, כל מילה והרבה פעמים כל אות מקבלים התייחסות מדויקת בתוך התמונה הכללית של הסוגיא.

"אורייתא מחכמה נפקת", **וכבוד** (בגימטריה 32) התורה שייך ל־**ל"ב** (32) נתיבות החכמה, ועל עבודת הדיוק המופלאה הזו נאמר "עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכה לו' – למאן דדייקין (ודחקין) במילין דחכמתא (לאלו שמדייקים ודוחקים במילות החכמה)".

בינה: הסברה והוכחה

מעניין לראות שעם כל התמציתיות של רבי לוי"ק מחד (שנבעה בחלקה מהקשיים הטכניים בהם נכתבו הדברים בעת גלותו, על שולי ספריו בדיו מאולתרת), ועם נביעת המוחין המופלאה ש'דוחקת' בו לרוץ קדימה מאידך (כפי שניכר מההתרחבות העצומה, העוברת מעניין לעניין וכוללת מאמרים מוסגרים ארוכים ומפורטים, ברשימות ובמכתבים שכתב ללא צמצום), רבי לוי"ק מקפיד מאוד על ההסברה המפורטת, לבל יטעו בדבריו. כך, אם הוא יאמר היגד כללי (למשל, שלושת חלקי הפסוק הם כנגד חסד־גבורה־תפארת) הוא יטרח ויחזור אחר כך על כל פרט (כל חלק פסוק עם הספירה המקבילה לו).

בולטת גם ההזדקקות שלו לתמוך כל אמירה בהוכחה או מראה מקום ברור – מכל חלקי התורה, החל מהמקרא ומאמרי חז"ל, דרך ריבוי מקורות עצום בכתבי האריז"ל ועד למאמרי החסידות שנדפסו בימיו – תוך ציון המקום. גם כשהוא נוקט יסודות שחוזרים שוב ושוב בפירושו (לדוגמה, הקבלת הדמויות שבזוהר לספירות) הוא יזכיר כל פעם את המקור עליו הוא מסתמך.

כוח ההסברה שייך לספירת הבינה, המפרטת כל נקודה לפרטיה, וגם ההתעקשות לתמוך ולבסס כל חידוש מבריק ויצירתי במראה מקום **מספר** שייך לספירת הבינה.

דעת: הרגישות להשגחה הפרטית שבסיפור

כשרבי לוי יצחק דורש מאמר חז"ל או דרשה בזוהר, לעולם הוא יקדיש עיסוק רב לסיפור – לדמויות המשתתפות (התנא או האמורא אומר הדברים, התלמידים המקשיבים, ברי הפלוגתא ומעבירי המסורת), למקומות שהוזכרו במאמר ולכל פרט נוסף שמופיע בסיפור – ויגלה כיצד אותה מימרא מסוימת נובעת באופן טבעי מהסיטואציה בו נאמרה, מבארת אותה או מתבארת ממנה. זהו שיקוף בולט של האמונה שבכתר, לפיה אין אות אחת לבטלה בתורה ובוודאי כל פרט שהתורה מספרת נוגע לחלוטין לסוגיא. ניכרת כאן גם ההתייחסות לאופי האישי של חכמינו והאמון בכך שדרך אותן נשמות והמפגשים ביניהן מתגלים חידושי וסודות התורה.

את האמון בסיפור שומר רבי לוי"ק לא רק לפרטי התורה, אלא להשגחה הפרטית כולה. כך בולט ברשימה המפורסמת בה הוא מתאר את תולדות חייו שלו ודורש את סודותיהם, כל מאורע בחייו עורר אותו לדרוש מה מקורו בפנימיות התורה (על דרך המסופר אודות הגאון הרוגאצ'ובי בחלק הנגלה שבתורה) וכך ניכר גם מכותלי מכתביו בהם הוא יכול להתייחס לאירוע אנושי־משפחתי פעוט ואז להרחיב בסוגריים ארוכות־ארוכות על הסודות הטמונים בו.

ההתייחסות **לסיפור** שייכת לספירת הדעת (בסוד חכמה־בינה־דעת כנגד סופר־ספר־סיפור), בה קיימת הרגישות לייחוד ה' והשגחתו על כל פרט במציאות.

חסד: איש של אהבה

בקריאת מכתביו מלאי הרגש של רבי לוי"ק בולט הצד האנושי שלו – ביטויי האהבה הנפלאים לבני המשפחה, ההתעניינות המרשימה בכל פרט מהעובר עליהם (תוך הדגשה שלא יצאו ידי חובה במכתבים של בן משפחה אחר, והתעוררות שוב ושוב לכתוב מפורט ואישי ככל שניתן) והאיחולים המפורטים והלבביים. הדבר בולט במיוחד על רקע העובדה שמשפט ברכה יכול להיקטע באמצעו בסוגריים של כמה עמודים, בהם מתבאר עניין קבלי עמוק, ולחזור ולסיים באיחולים לבביים. רגש האהבה האנושי הזה, שמסתתר מאחורי ההפשטה והדייקנות הקבליים, שייך לספירת החסד.

גבורה: אישיות של גבורה

ברשימה בה דורש רבי לוי יצחק את שמו שלו ואת תולדות חייו הוא שם דגש רב על השייכות האישית שלו לספירת הגבורה במדרגותיה השונות. ובאמת, הרושם הכללי הוא שיש בתורתו יחס מאוד רחב ושיטתי לסוד הגבורות – בצורה תדירה ובולטת ביחס לסודות רבים אחרים – כשפעמים רבות חוזרות על עצמן אותן תבניות של ביאור מדרגות שונות של גבורה הרמוזות במאמרי חז"ל שונים. תחום זה שייך, כפשוט, לספירת הגבורה.

תפארת: חיבור הנגלה והנסתר

כלל גדול בדרך החסידות, שרבי לוי"ק הוא מגדולי המיישמים שלו, שהתורה היא אחת והנגלה והנסתר בלולים זה בזה. כל תורת רבי לוי יצחק ממחישה זאת, כשגם בהערותיו לזוהר הוא יתייחס למקורות מקבילים בנגלה, ובעיקר בכך שכל עיון בתורה – כולל בסוגיות הש"ס ובהלכה – נעשה לאור היסודות והסודות של פנימיות התורה. הוא גם מציין זאת בפירוש במכתב בו הוא משבח את בנו, הרבי מלובביץ', על דברי תורה שכתב לו, אך מוסיף שאם יתבל את הדברים ב"פלפלין", דהיינו יתמוך יתדותיו בסודות הקבלה ובכתבי האריז"ל, אז יגיע לשלמות האמתית והכל יעלה כפתור ופרח.

חיבור הנגלה לחלק הנסתר שבתורה שייך למיזוג המפואר של ספירת התפארת, הכוללת את עץ החיים ואת עץ הדעת, מקור חלק הסוד וחלק הנגלה שבתורה.

•

תורת רבי לוי יצחק שהגיעה אלינו היא כטיפה מן הים מתוך ריבוי הכתבים שכתב רבי לוי יצחק בימי חייו, שרובם ככולם הוחרמו בידי שלטון הרשע שהתנכל ליהדות ולחסידות בכלל, ולרבי לוי יצחק כמייצג ללא־חת שלהם בפרט. בנו, הרבי מלובביץ', אמר כי הלימוד בכתבים שהגיעו אלינו הוא סגולה לגילוי שאר הכתבים. יהי רצון שבזכות הטעימה־מעוררת־הגעגועים מתורת רבי לוי יצחק נזכה במהרה לאותו "אור חדש" של שאר הכתבים הנעלמים, כחלק מאור הגאולה האמיתית והשלמה.

דברישיך

תרבות יהודית מקורית

בשעה טובה!

פתחנו חנות חדשה ברשת

ואתם מוזמנים באהבה

בתכנית:

16:00 קביעת מזוזה

16:30 תעודות הוקרה למובילי תרבות יהודית

17:00 כיבוד, שמחה וריקודים

איפה? רח' יפו 85 (מרכז העיר), ירושלים

מתי? יום חמישי, ה' אלול, 16.08

www.dshir.co.il

סקופים מים החסידות

דובי ליברמן

עקב

ואפילו לרגע אחד בלבד

כִּי אִם לְיִרְאָה

כפי התרחקות האדם מן הרע, והיינו מן התשוקה לקבל לעצמו מכל חמודות העולם הזה, כך הוא מתקרב לה׳ יתברך ומשיג אורו. וכן להפך, כפי השגתו מה׳ יתברך כך מתרחק מענייני העולם הזה.

ועל זה אמרו (אבות ג: יז): "אם אין יראה אין חכמה, אם אין חכמה אין יראה". חכמה הוא השגת ה׳ יתברך ויראה היא יראת חטא, והיא אוצר וכלי קיבול, שכשמפנה לבו מכל מיני תשוקות וחמדות ממילא הוא כלי פנוי לקבל דברי תורה, ולהפך כשהלב פנוי מדברי תורה ממילא הוא מוכן לקבל כל מיני תאוות, כי אי אפשר שיהיה פנוי לגמרי. והמפנה לבו לה׳ יתברך, תיכף ה׳ יתברך משרה אורו שם.

כי היראה היא מה שה׳ יתברך שואל מבני אדם, כמו שנאמר **וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה׳ אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת ה׳ אֱלֹקֶיךָ**, והחכמה מה שה׳ יתברך משפיע, "כי ה׳ יתן חכמה". ודי ביראה "כל שהוא", "פתחו לי כחודה של מחט", כי על ידה משפיע ה׳ חכמה, ועל ידי החכמה ממילא תבוא לו עוד יראה וחוזר חלילה, עד שיהיה "פתח שיהיו עגלות וקרוניות נכנסין בו". ואמרו ראשונים: ובלבד שיהיה אותו הפתח (כחודה של מחט) כנקב המפולש מעבר לעבר. כלומר שיהיה ממעמקי לבו, בהתעוררות גמור לעזוב כל ענייני עולם הזה, ואפילו לרגע אחד בלבד. [ע"פ רבי צדוק הכהן מלובלין, צדקת הצדיק, קנב]

ניגון של השגחה

תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ

עיקר קדושת ארץ ישראל הוא ששם השגחתו יתברך מצויה תמיד, בבחינת **תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה**. ולעתיד לבוא, שיחדש הקדוש ברוך הוא את העולם כולו בבחינת ארץ ישראל, אז יתבטל הטבע לגמרי ויתנהג העולם כולו על ידי השגחה לבד, שהוא בחינת נפלאות, שלא כדרך הטבע. ואז יתעורר שיר חדש, בבחינת "שירו לה׳ שיר חדש, כי נפלאות עשה", שהוא ניגון של השגחה. [ע"פ רבי נחמן מברסלב, ליקוטי מוהר"ן ח"ב ח: ט]

כוח בתוך התפילה

וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ

דע, כשהאדם מתפלל בשדה, אזי כל העשבים כולם באין בתוך התפילה ומסייעין לו ונותנין לו כוח בתפילתו. וזה בחינת שנקראת התפילה "שיחה", בחינת "שיח השדה", שכל שיח השדה נותנין כוח וסיוע בתפילתו. ועל כן בקללה נאמר **וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ**, כי כל יבול הארץ צריכין ליתן כוח וסיוע בתוך התפילה, וכשיש פגם ועיכוב על זה אזי נאמר **וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ**. כי אפילו כשאינו מתפלל בשדה מסייע לו יבול הארץ בתפילתו, דהיינו כל מה שסמוך אל האדם, כגון אכילתו ושתייתו וכיוצא בהם, רק שכאשר מתפלל משדה, שאזי סמוך להם ביותר, אזי כל העשבים וכל יבול האדמה נותנין כוח בתפילתו כנ"ל. וזה: **יבול** - ראשי תיבות "ויצא יצחק לשוח בשדה", שכל יבול השדה התפלל עמו. [ע"פ רבי נחמן מברסלב, ליקוטי מוהר"ן ח"ב, יא]

אהבה עשויה בלב

אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם לַעֲשֹׂתָהּ לְאַהֲבָה אֶת ה׳ אֱלֹהֵיכֶם

וצריך להבין, איך שייך לשון "עשייה" לגבי אהבה שבלב?

אך שתי אהבות הן: האחת היא מידת הצדיקים, שאצלם גוברת נפש השכלית על החומר ומתלהטת בשלהבת אהבה העולה מאליה לשמוח בה׳ ולהתענג עליו תענוג נפלא בכלות הנפש אל בוראה. והשנית היא אהבה שכל אדם יוכל להגיע אליה כשיתבונן היטב בדברים המעוררים את האהבה לה׳ בלב כל ישראל.

הן דרך כלל, כי הוא חיינו ממש, וכאשר האדם אוהב את נפשו וחייו כן יאהב את ה׳ כאשר יתבונן וישים אל לבו כי ה׳ הוא נפשו האמיתית וחייו ממש.

והן דרך פרט, שכשיבין וישכיל בגדולתו ה׳ כאשר יוכל שאת ויתבונן באהבתו הגדולה והנפלאה אלינו, שירד למצרים להוציא נשמותינו מכור הברזל ורוממנו מתכלית השפלות והטומאה לתכלית הקדושה, אזי "כמים הפנים לפנים" יתעורר לאהוב את ה׳ אהבה עזה ולדבקה בו בלב ונפש.

והנה אהבה זו רצה משה רבנו ע"ה ליטע בלב כל ישראל בדיבוריו בפרשה זו, ולכן סיים ואמר: **אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם לַעֲשֹׂתָהּ**, שהיא אהבה עשויה בלב על ידי הבינה והדעת בדברים המעוררים את האהבה. ועל אהבה זו שייך לשון מצווה וציווי, דהיינו לשום לבו ודעתו בדברים המעוררים את האהבה, וכמו שציווה מתחילה: "וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ", כדי שעל ידי זה תבוא לאהבה את ה׳. אבל באהבה הראשונה לא שייך לשון ציווי ומצווה כלל, ולא עוד אלא שהיא מתן שכרן של צדיקים לטעום מעין עולם הבא בעולם הזה. [ע"פ תניא, שער הייחוד והאמונה, הקדמה]

לעילוי נשמת שרפט בוקאני ז"ל בת שירין ואברהם אהרוני
נפטרה בכ"ד באב תשע"ז

בס"ד
מתי פעם אחרונה יצאתם?
רק אתם?
מגיע לכם להתפנק!
בריכה זוגית פרטית
"צימר לזוג" המקום המושלם לנופש זוגי
מפנק אתכם בשובר 20% הנחה על לילה בצימר
ביום הנישואין/הולדת שלכם וגם 20% הנחה בהכישה בחנות
לזוג
בוטיק "לזוג"
ארץ הצבי בת עין, גוש עציון
www.la-zug.co.il | צימר לזוג-
להזמנות רות 052-6613361 | מושה 054-3982313
יחודיו במקום חנות להכישה והתחדשות אינטימית
מיטב הפינוקים | ג'קוזי זוגי מפנק | "טל"ח | על בסיס מקום פנוי | לזוגות נשואים בלבד

שי לכל משתתף/ת
הספר המהפכני "עכשיו תורנו"
רמש יהודי
תנועת תשובה ציונית
עכשיו תורנו

מעבירים את זה הלאה...
קורס שליחים
קריאת כיוון לציונות הדתית להצטרפות לתנועת התשובה הציונית
כמשימה לאומית ראשונה במעלה בדור של גאולה
בין המרצים: הרב שמואל אליהו • הרב יהושע שפירא • הרב אורי שרקי • הרב דני סטיסקין • פרופ' משה קווה • הרב עופר גיסין • הרב אהרון אגלטל • הרב רמי גליקשטין • ישראל זעירא • הרב אסף טבצ'ניק • הרב יונתן נמדר • הרב פרץ איינהורן • הרב עמיחי אליהו • טל ברקאי • חיים אייזנר • ידידיה מאיר

טובי המרצים
תכנית מרתקת
10 מפגשים בירושלים
מתחילים ב- י"א אלול (22.08)
מיועד לבני ובנות 22 ומעלה
המחיר 450 ₪ 180 ₪ לאברכים וסטודנטים
לפרטים הרשמה:
052-5665005 | 02-6791122

הבעל שם טוב אומר

הרב שמואל טל | ראש ישיבת תורת החיים

"ואין מחיה נפשו של ישראל, רק מי שיאחז באמונה" (ב')

אמר הרב הקדוש רבי זושא מאניפולי מה ששמע מהרב הצדיק רבי שמעריל מוואַרחיבקע שהיה מתלמידי הבעל שם טוב, שאמר הבעל שם טוב שקודם ביאת משיח צדקנו יסתלקו כל האותות והמופתים והנסים הגלויים והמפורסמים הממשיכים ומתלהבים לב אדם לעבודתו יתברך, ואין מחיה נפשו של ישראל, רק מי שיאחז באמונה.

זהב המנורה, ערך עקבתא דמשיחא

בשבוע שעבר למדנו שכוונת הבעל שם טוב הקדוש בדבריו הללו איננה שלעתיד לבוא ייפסקו לחלוטין המופתים, ותיעדר כליל השגחה פרטית ניסית. ההבדל יהיה שהמופתים הגלויים שהלהיבו את הלבבות לעבודת ה' בדורות הקודמים יחדלו, ויהיה צורך להתחזק ולבנות את האמונה בלעדיהם. למדנו שדווקא עבודת האמונה בטוב ה' והביטחון בישועתו הם עניין שמסוגל להפך בדרך נס את הצרות והקשיים לטובות גדולות ושפע של ברכה.

אולם כיצד זוכים לאמונה כזו, שמסוגלת לניסים וישועות? לשם כך נדרשת ענווה גדולה ותחושת "אַין". אדם שיש בו גאווה 'מחזיק מעצמו' וחושב שיש לו אחיזה במה שהוא עושה ופועל. ממילא גם אם הוא מאמין שה' טוב ומיטיב הוא לא יכול להיות בטוח שיהיה טוב, כי הוא חושב שההצלחה שלו תלויה בעצמו. לעומת זאת מי שחי בענווה גמורה חש שבאמת אין לו משלו כלום והכל מאת ה'. הוא מבין שכל כוחו לפעול הוא בברכת ה'. הקדוש ברוך הוא נותן לו את המחשבות הנכונות ויוצר את ההצלחה שבמעשיו, והוא רק צינור דרכו ה' משפיע את כל הברכה וההצלחה. אין מציאות אחרת חוץ מהמציאות של ה', ולכן הכל תלוי רק בה'. דווקא הענווה מאפשרת את הביטחון שכיוון שה' הוא טוב ומטיב, והוא לבדו מנהיג את העולם, בוודאי יהיה טוב.

יתר על כן, רבי לוי יצחק מברדיטשוב מלמד אותנו שצריך לקבוע במחשבתנו שהקדוש ברוך הוא יכול להשפיע בעולם ולשנותו בלי שום מאמץ וטרחה, ואין מעצור בעדו מלהיטיב לנו: **"צריך האדם הנצרך אל הנס מהבורא ברוך הוא לקבוע במחשבתו שאין זה בדרך נס, רק בחפץ הבורא תלוי הכל, שהוא בעל היכולת ורב העלילה, קטן וגדול אצלו שוין. ואם כך מחזיק בטחונו ואמונתו בהשם יתברך ברוך הוא – כשהוא נצרך לשום דבר, יהיה מה שיהיה, אזי עושין לו ומסייעין לו. רק שצריך הבעל נס שלא יהיה מכיר בניסו, ולא יחשוב בדעתו זה לנס בשינוי טבע, רק שהוא דרך הטבע, שהקדוש ברוך הוא יכול לעשות נס. כי מי שהוא חכם – אין בעיניו הפרש כלל בין מי שאמר לשמן וידליק או יאמר לחומץ וידליק** (ע"פ תענית כה), **או שהים יהיה סוער או הולך כדרכו; ואצל השם יתברך כל הניסים הם פשוטים אצלו, ואם כן אין זה טירחא כלל להשם יתברך לעשות נס"** (קדושת לוי בשלח ד"ה או יבואר נורא תהלות (הראשון)).

אם אדם חדור בתודעה עמוקה שה' אוהב אותנו ורוצה להיטיב לנו, ושאין לו מעצור להושיע ברב או במעט, ושאין לו משהו שיותר קשה לו או יותר קל לו – נעשים לו ניסים והוא זוכה לסיוע למעלה מדרך הטבע. וכדברי רבי לוי יצחק במקום אחר: **"כשאדם מאמין באמונה שלימה שהקדוש ברוך הוא הוא אבינו, ויש לו תענוג כשמשפיע טובות על עמו ישראל, כאשר היכולת בידו לתת טובות לכל העולמות – אז האדם אינו חסר כלום; וכשיבקש מן הקדוש ברוך הוא לרחם על עמו, בודאי הקדוש ברוך הוא ימלא רצונו"** (שם, פסח ד"ה כהא). תפיסה כזו תתקיים דווקא אצל בעל ענווה שרואה את הקדוש ברוך הוא בכל מעשיו ומשייך הכל אליו, והיא גם תביא אותו לביטחון אמיתי בטוב ה': "ומי שהוא ענוותן הוא מדבק את עצמו באי"ן, וכל העולם מִדבק באי"ן, ומסתכל תמיד האיך שכל העולם נברא יש מאין, ואז בטחונו שלימה, כי מדת הבטחון תלוי בזאת המחשבה" (שם, קדושות לחנוכה קדושה רביעית ד"ה וגם נראה). כאשר הענוותן "מדבק את עצמו באין" ורואה כמה הכל מה', אזי בכל הסתכלות שלו על העולם הוא רואה "איך שכל העולם נברא יש מאין", שכל הזמן הוא מתחדש בטוב ה' ומונהג על ידי חסד ה'. ממילא הוא בוטח בחסד ה', וזוכה להיות מונהג בטוב ה' גלוי ומוחשי.

חשוב לזכור שהאמונה הזו איננה עניין לצדיקים בלבד. כל אחד ואחת מישראל יכולים להתחזק בענווה והבנה שהכל מאת ה', ולאחוז באמונה שהוא בחסדו וטובו מוביל אותנו בוודאי אל הטוב. בעזרת ה' בשבועות הבאים נלמד מדוע וכיצד העבודה הזו יכולה להביא כל אחד מאיתנו למדרגות עצומות ונפלאות, ונתבונן בשייכות

סִפּוּרֵי צַדִּיקִים

רַבִּי לֵוִי יִצְחָק מִבֶּרְדִיצ'וֹב

מאת: נתנאל ובת־אל אפשטיין

עִסְקָה שְׁמֵימִית

2

מקציר: האיש העני הציע עסקת תיווך וקיווה להרוויח כסף וכך לחתן את הבת שלו. אבל המתווך העשיר רימה אותו ולא רצה לתת לו את חלקו בעסקה

אֲנִי מִתַּוֵּךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם!
פַּעַם אַחַת רָאִיתִי עֲגָלוֹת עֲגָלוֹת שֶׁל עֲבָרוֹת, חֲטָאִים וּפְשָׁעִים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל...
וּמֵאִידָךְ, רָאִיתִי אֶצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲגָלוֹת רַבּוֹת שֶׁל כַּפָּרָה, סְלִיחָה וּמְחִילָה.
חָשַׁבְתִּי: אִם עַם יִשְׂרָאֵל יִתְרַצּוּ לְהָפֵר מַהֲעוֹנוֹת, הֲרֵי חֲרָטָה וּתְשׁוּבָה יְקָרִים מְאוֹד לְמַעְלָה! הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי יִשְׁמַח לִמְחֹק אֶת כָּל סְחוֹרָתוֹ תְּמוּרָתָן!
כְּשֶׁהִצַּעְתִּי אֶת הָעִסְקָה, הַשֵּׁם הִתְרַצָּה מִיָּד, אַךְ לְצַעֲרִי עַם יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה מוּכָן לְהִסְתַּפֵּק בְּסְלִיחָה וּמְחִילָה בְּלִבַּד...
הִתְוַדַּעְתִּי עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמְּחִיר, וְהוּא שָׁמַח לְהוֹסִיף לְהַצָּעָתוֹ גַּם "בָּנִי, חַיַּי וּמְזוֹנַי"...
"יְלָדִים, חַיִּים, פְּרָנְסָה"
בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים הֶרְעַשְׁתִּי שָׁמַיִם בִּתְפִלּוֹתַי אֶל הַשֵּׁם, וּבָהּ בָּעֵת פָּעַלְתִּי בְּלִי סוֹף לְעוֹרֵר אֶת לִבָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם. בְּסוֹף שְׁנֵי הַצְּדָדִים הִתְרַצּוּ וְהָעִסְקָה אֲשֻׁרָה:
כָּל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל הֻחְלְפוּ בְּמִטְעָן עָצוּם שֶׁל כַּפָּרָה וְשָׂבָע.
כְּעֻמְלַת תִּוּוּךְ הִפְקִיד הַשֵּׁם בְּיָדַי בְּרָכוֹת שֶׁל "בָּנַי, חַיַּי וּמְזוֹנַי", שֶׁאֲנִי אֲחַלֵּיט לְמִי לְחַלֵּק אוֹתָן...
וּבְכֵן, אֲנִי מְמַשֵּׁשׁ מְבַקֵּשׁ מִמְּךָ לְמַלֵּא אֶת הוֹרָאָתִי, וְלֹא לְאַלֵּץ אוֹתִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסַמְכוּת שֶׁהַשֵּׁם נָתַן לִי!
מְמֻמָּ... הַכֹּל טוֹב וְיָפֶה, כְּבוֹד הָרַב...
אֲבָל - לֹא!
בְּדַרְכּוֹ הַבַּיְתָה נִתְקַף שְׁמוּאֵל עַוִּית קָשָׁה וּבְמִהֵרָה מִחֲלָתוֹ הֶחֱרִיפָה. בְּכוֹחוֹתָיו הָאַחֲרוֹנִים הוֹרָה לְבָנָיו מִשְׁפַּחְתּוֹ:
תְּנוּ... תְּנוּ לְאַבְרָהָם אֶת כָּל הַסְּכוּם הַמַּגִּיעַ לוֹ... וְ...אֶת מִכְתָּב הַהִתְנַצְּלוּת הַזֶּה מִמֶּנִּי...
בְּתוֹךְ זְמַן קָצָר קָם עַל רַגְלָיו וְחָזַר לְאֵיתָנוֹ, אַךְ אֶת הַלָּקַח לָמַד.
"קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה..."

הַמְּזוּזָה הַמְּפֻלָּאָה

ציור: שמשון קוטלובסקי

הַקֵּיסָר אַדְרְיָאנוּס רָתַח מִזַּעַם וְהִכָּה בְּכוֹחַ עַל הַשֻּׁלְחָן: "אֵיךְ הוּא הֵעֵז לַעֲשׂוֹת דָּבָר כָּזֶה!".

אַדְרְיָאנוּס הָיָה הַקֵּיסָר שֶׁל רוֹמָא. בֶּן אָחוֹתוֹ, אוּנְקְלוֹס שְׁמוֹ, הָיָה צָעִיר חָכָם וְסַקְרָן. הוּא חָקַר וְשָׁאַל, וְהִגִּיעַ לְמַסְקָנָה שֶׁהַיַּהֲדוּת הִיא הָאֱמֶת. יוֹם אֶחָד עָזַב אֶת כָּל הַכָּבוֹד וְהָעֹשֶׁר שֶׁל רוֹמָא, עָלָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִתְגַּיֵּר וְהֵחֵל לִלְמֹד תּוֹרָה.

אַדְרְיָאנוּס כָּעַס מְאוֹד, וְצִוָּה לִשְׁלֹחַ קְבוּצַת חַיָּלִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. "תִּפְסוּ אוֹתוֹ בְּכוֹחַ וְהָבִיאוּ אוֹתוֹ אֵלַיי!", פָּקַד עֲלֵיהֶם.

בָּאוּ הַחַיָּלִים אֶל בֵּיתוֹ שֶׁל אוּנְקְלוֹס. "בְּרוּכִים הַבָּאִים", הִזְמִינָם אוּנְקְלוֹס לְהִכָּנֵס. הוּא הִתְחִיל לְסַפֵּר לָהֶם עַל הַתּוֹרָה, וְהִסְבִּיר כִּי עֲבוֹדַת הָאֱלִילִים הִיא שֶׁקֶר וְכִי רַק הָאֱלֹקִים הוּא הָאֱמֶת.

דְּבָרָיו הָיוּ מְשַׁכְנְעִים כָּל־כָּךְ עַד שֶׁכָּל הַחַיָּלִים אָמְרוּ לוֹ: "גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְהִתְגַּיֵּר".

כְּשֶׁשָּׁמַע אַדְרְיָאנוּס מָה קָרָה, כָּעַס עוֹד יוֹתֵר. הוּא שָׁלַח קְבוּצַת חַיָּלִים שְׁנִיָּה וְאָמַר לָהֶם: "אַל תַּסְכִּימוּ לִשְׁמֹעַ מִפִּיו דִּבְרֵי תּוֹרָה. שִׂימוּ אֲזִיקִים עַל יָדָיו וְהָבִיאוּ אוֹתוֹ אֵלַיי!".

הַחַיָּלִים בָּאוּ אֶל אוּנְקְלוֹס וְאָמְרוּ לוֹ שֶׁהַקֵּיסָר אָסַר עֲלֵיהֶם לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי תּוֹרָה. אָמַר לָהֶם אוּנְקְלוֹס: "אִם כֵּן, אֶשְׁאַל אֶתְכֶם שְׁאֵלָה. כַּאֲשֶׁר אָדוֹן הוֹלֵךְ בַּלַּיְלָה, מִי מֵאִיר לְפָנָיו אֶת הַדֶּרֶךְ? – הָעֶבֶד שֶׁלּוֹ. וּכְשֶׁשַּׁר חָשׁוּב הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, מִי מַחְזִיק אֶת הַפָּנָס? – הַמְּשָׁרֵת שֶׁלּוֹ. וּכְשֶׁהַמֶּלֶךְ הוֹלֵךְ בַּלַּיְלָה, מִי מֵאִיר לוֹ בַּפָּנָס? – אַחַד הַשָּׂרִים. הַאִם יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַמֶּלֶךְ מֵאִיר לְמִישֶׁהוּ אֶת הַדֶּרֶךְ?".

אָמְרוּ הַחַיָּלִים: "לֹא. אֵין דָּבָר כָּזֶה!".

אָמַר לָהֶם אוּנְקְלוֹס: "עַכְשָׁו רְאוּ כַּמָּה חָבִיב עַם יִשְׂרָאֵל אֵצֶל אֱלֹקִים. כְּשֶׁהוֹצִיא אוֹתָם מִמִּצְרַיִם, הוּא עָצַמוֹ הֵאִיר לִפְנֵיהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ בַּלַּיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ!".

אָמְרוּ הַחַיָּלִים: "אִם כֵּן, גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְהִתְגַּיֵּר!".

כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת אַדְרְיָאנוּס שָׁלַח קְבוּצַת חַיָּלִים שְׁלִישִׁית וְהוֹרָה לָהֶם: "אַל תְּדַבְּרוּ עִם אוּנְקְלוֹס שׁוּם דָּבָר. רַק תִּפְסוּ אוֹתוֹ וְהָבִיאוּ אוֹתוֹ אֵלַיי!".

בָּאוּ הַחַיָּלִים אֶל אוּנְקְלוֹס וְלֹא דִּבְּרוּ אִתּוֹ. כְּשֶׁיָּצְאוּ מִפֶּתַח הַבַּיִת רָאוּ שֶׁאוּנְקְלוֹס מַנִּיחַ אֶת יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה וּמְחַיֵּךְ. לֹא יָכְלוּ לְהִתְאַפֵּק וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ: "לָמָּה אַתָּה מְחַיֵּךְ?".

אָמַר אוּנְקְלוֹס: "רְאוּ כַּמָּה מְפֻלָּאָה הִיא הַמְּזוּזָה. בְּכָל הָעוֹלָם נָהוּג שֶׁהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וּמְשָׁרְתָיו שׁוֹמְרִים עַל הַבַּיִת מִבַּחוּץ. אֲבָל אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וּשְׁמוֹ שֶׁל הָאֱלֹקִים כָּתוּב בַּמְּזוּזָה הַקְּבוּעָה מִחוּץ לַבַּיִת, וְהוּא שׁוֹמֵר עָלֵינוּ".

שָׁמְעוּ זֹאת הַחַיָּלִים וְהִתְגַּיְּרוּ גַּם הֵם. הִתְיָאֵשׁ אַדְרְיָאנוּס וְשׁוּב לֹא שָׁלַח חַיָּלִים לִתְפֹּס אֶת אַחְיָנוֹ.

(עַל־פִּי תַּלְמוּד בָּבְלִי, מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה, דַּף יא, עַמּוּד א)

סיפורי חסידים | זלמן רודרמן

קרב על נהר הוַיְפְּרָז היה קשה. הגרמנים ידעו כי אחרי נהר זה באים הויסטולה וורשה, ואחרי ורשה תבוא ברלין! הם הקימו ביצורי בטון בשפתו המערבית של הנהר, וכדי להרוויח זמן השאירו כוחות קטנים גם בעברו המזרחי.

המשימה שהוטלה על חיילי הפלוגה הפולנית הייתה כיבושה של תחנת־רכבת קטנה בצידו המזרחי של הנהר. עמדה זו חיונית הייתה להובלת הגשרים הטרומיים שהיו דרושים לפולנים כדי לחצות את הנהר. המשימה הבאה לאחר כיבוש התחנה הייתה, שחרור לובלין, אחת הערים הגדולות בפולניה.

חיים שפירא, בחור ישיבה שגוייס למאמץ המלחמתי, פיקד על כוח שמנה שלושה טנקים ושנשלח לאגף את הגרמנים מאחור. על־פי המידע המוקדם, לגרמנים לא היו טנקים בצד המזרחי ועל־כן, כשלפתע הופיעו מול חיים וחבריו חמשה טנקים גרמניים ענקיים מסוג פנטרה, ההפתעה הייתה מוחלטת ומאוד לא נעימה.

הקרב ניטש בעוז. היו נפגעים משני הצדדים. אך לבסוף הצליחו חיילי הפלוגה לגבור על הגרמנים. לא מעט בזכות תושייתו ועוז ליבו של חיים, שהוסיף ללחום מן הטנק שלו גם לאחר שספג פגיעה שנטלה ממנו את כושר התנועה.

רגע לפני שהטנק התפוצץ, נטש אותו חיים. בדרכו החוצה חש כאב עז בעורפו. הוא שלח את ידו למקום הכאב והבחין כי היא מתמלאת בדם. בטרם איבד את הכרתו עוד הספיק ללחוש "שמע ישראל".

•

כשהתעורר מצא את עצמו שוכב על מיטת־שדה צרה. לאחר שהבין כי נפצע, החל להניע אבר אחרי אבר כדי לאתר את מקום הפציעה. לבסוף, כשניסה להזיז את ראשו ימינה ושמאלה, חש כאב חריף. הוא הושיט יד ונגע בתחבושות שליפפו את צווארו, כדי לקבע את המקום.

"אז התעוררת לבסוף, מה?", פנתה אליו בחיוך אחות רחמנייה. "אתה בוודאי משלים הרבה לילות ללא שינה. אתה ישן כבר ארבעים ושמונה שעות!".

האחות המשיכה לפטפט: "אל תדאג, אתה לא פצוע קשה. "לו היה הכדור חודר עוד מילימטר נוסף, היית מת או משותק לכל שארית חייך"...

התמונה הלכה ונתבהרה. "עקיצת הדבורה" שחש חיים בשעה שנטש את הטנק הייתה אפוא פגיעת נתז. הכדור פגע תחילה בטנק ואחר כך בצווארו. הוא חדר דרך העור והבשר, אך בחסדי שמים, לא עמוק מדי כדי לגרום לו נזק ממשי.

חיים הורשה להסתובב בבית־החולים. קבוצה חדשה של חיילים פצועים הגיעה והוא עקב אחר הטיפול בה. אח רחמן אסף את מדיהם המלוכלכים והשליך אותם על משאית. פתאום הִכתה בראשו המחשבה: התפילין! היכן התפילין, והתנ"ך, ולוח־השנה העברי שנשא בכיס מכנסיו!...

הוא רץ אל האח ושאל בבהלה לאן נלקחים המדים המוסרים מעל החיילים. הלה הסביר לחיים כי במרחק כשני מילין מהמקום מופעלת מכבסה זמנית שבה מכובסים כל המדים. חיים ביקש את רשותו לעלות על המשאית ולהצטרף לנסיעה. האח דחה את הבקשה בתוקף באומרו כי חל איסור חמור על החולים להתקרב אל המשאית, משום שהכביסה שבתוכה מזוהמת ומסכנת את בריאותם.

לבו של חיים נשבר. התפילין שליוותו כל השנים ושמאז הבר־מצווה שלו לא עבר עליו יום אחד בלא שיניחן, אבדו! הוא היה נחוש בדעתו למוצאן, ויהי־מה.

מחוץ לבית־החולים הבחין בתלת־אופנוע גרמני. היה זה 'שלל מלחמה' של אחד קצינים או הרופאים. על־פי רוב הפרטיזנים הם שהשיגו כלי־נהיגה אלה מן הגרמנים. הם היו מותחים חוטי תיל לרוחב הכביש וכך היו מתפטרים מנהגיהם.

בסל הצמוד לתלת־האופנוע היו מונחים כמה בקבוקי ויסקי ורובה אוטומטי. חיים מעולם לא נהג בתלת־אופנוע, אבל אמר לעצמו כי אם הוא יודע ומסוגל להניע טנק, יצליח בוודאי להסיע גם כלי־נהיגה זעיר זה.

אף שהיה לבוש בפיג'מה של בית־החולים, עלה חיים במהירות על המושב ויצא לדרכו.

בעיבורו של שדה הבחין בתמרת עשן סמיך והבין כי זו המכבסה המאולתרת. כשהתקרב נוכח בצדקתו. סיר גדול עמד על האש ומסביבו נערמו ערימות של מדים. ארבעה בני־אדם מבוגרים, לובשי מדים, השרו את המדים במים הרותחים.

חיים חיפש סיבה של ממש שתגרום להם להפסיק את שטף עבודתם ולהתייחס אליו ברצינות. הם מיינו את המדים לשתי ערימות. באחת – מדים פולניים ובשנייה – רוסיים.

כעבור רגע צץ במוחו של חיים רעיון. הוא נחפז אליהם וסיפר להם כי הטמין בתוך כיס המדים שלו רימון־יד וכי בא להזהירם על כך. הארבעה הגיבו בגיחוך. "אתה חושב אותנו לטיפשים?! אנחנו בודקים את הכיסים כדי לחפש דברים שכאלה!", אמרו. חיים לא התייאש. הוא הציע בקבוק ויסקי לכל אחד מהם אם יימצאו מכנסיו. חיש מהר חדלו הארבעה מכל עיסוק אחר והתרכזו באיתור המכנסיים שלו. ואמנם עד מהרה נמצאו המכנסים ובתוכם האוצר היקר. לאושרו של חיים לא היה קץ.

•

כשחזר לבית־החולים המתין לו כבר חייל זועם. "זה הסוף שלך!", צעק עליו החייל בהניפו אצבע מאשימה עליו ועל התלת־אופנוע. "אתה בכלל יודע למי הוא שייך? לקולונל, המנתח הראשי, ד"ר קרביץ! בוא אחריי!".

"ד"ר קרביץ?!", חשב לעצמו חיים, "זה הרי שם יהודי!". הוא הובהל לאוורוה קטנה שליד אוהל הניתוחים – לשכתו של המנתח הראשי. הקולונל נתן בו מבט נוקב וביקש הסברים לשימוש באופנוע ולהעלמת שני בקבוקי הוויסקי. "השארתי במכנסיי תמונות של שני הוריי; והייתי חייב להשיגן חזרה", המציא חיים.

"תן לי לראותן", דרש המנתח. חיים נבוך. הוא אמר לו כי יראה לו אותן באופן פרטי. המנתח ביקש מיתר הנוכחים לצאת החוצה.

בידיים רועדות הוציא חיים את התפילין והניחן על השולחן. "נשאתי אותן עִמי במשך כל המלחמה", אמר בהתרגשות, "לא החסרתי יום מהנחתן. הייתי חייב להחזיר אותן לעצמי!".

המנתח הראשי הביט בתפילין בדממה ולפתע מלאו עיניו דמעות. הוא אמר: "גם אני נהגתי להניח תפילין, עד גיל שמונה־עשרה. אבי היה חייט, חסיד. גם אותי ביקש ללמד את מקצוע החייטות. אבל אז באה המהפכה ואני פניתי ללימודי רפואה". הקולונל מחה את דמעותיו.

כעבור רגע נרגע והוסיף: "עתיד היית לחזור לחזית בעוד שבוע. אבל אני פוקד עליך לנוח כאן למשך שניים־שלושה שבועות נוספים. יהיה עליהם לנצח במלחמה בלעדיך".

וקשרתם לאות

ו,ח

"וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך" – בפסוק זה מחלקת התורה את תפילין של יד ותפילין של ראש לשני עניינים, "וקשרתם... והיו" (זאת, בשונה מהפסוק בספר שמות, "והיה לאות על ידך ולטוטפות בין עיניך").

ויש לקשר זאת עם המובא ב'הלכות קטנות' לרבנו הרא"ש, כי "מפני קיום מצוות תפילין ותיקונן, יתקיים באנשי המלחמה 'וטרף זרוע אף קדקוד'". התפילין של יד פועלות שיהיה "וטרף זרוע" והתפילין של ראש גורמות שהמכה תהיה "אף קדקוד". (ליקוטי שיחות).

זלמן רודרמן
להתרגש, להחכים, ליהנות.

ספרי איכות לכל המשפחה
להשיג בחנויות הספרים המובחרות
הפצה ראשית: 03-9600770

התוועדו
התוועדות

הרב עדין אבן ישראל (שטיינזלץ)

הזמן, המלאכה והפועלים

כמה זמן לוקח לעשות משהו? בדיוק לפי כמות הזמן הפנוי שיש לך > רצון טוב אינו מספיק בשביל להצליח להגשים מטרות בחיים, צריך להוסיף לכך נוקשות ומחויבות > אדם יכול לדמיין שהוא בעשייה ורק לאחר זמן לגלות שלא עשה דבר > אל תרצח את החיים שלך לפח

יש הוראה בגמרא: "לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול וכחמור למשאוי"; השאלה היא למה? למה זה לא טוב שאדם יעשה בלב חפץ? התשובה לכך היא, שאם לאנשים יש מטרות בחיים - לא מספיק לרתום אליהן רק רצון טוב. צריך ליצור מחויבות וקביעות. הקביעות היא דבר נכון בכל תחומי העשייה האנושית, וגם בעניינים של תורה ומעשים טובים - טוב לאדם שיהיה לו סדר ותוכנית עבודה, ולכל הפחות, איזו קביעות.

הדבר המעניין הוא שלאדם צעיר יש הרבה זמן, אבל פעמים רבות הוא מבזבז אותו. כשהוא מגיע לגיל העמידה, הוא קשור להרבה דברים, וכל הקשרים הללו גם מבזבזים זמן; ולבסוף, כשהוא יוצא לפנסיה - לכאורה יש לו את כל הזמן שבעולם - אבל הוא 'עובר בטל' ולא עושה שום דבר. זה מעלה את השאלה מתי אנשים עושים משהו?

אנשים צריכים לקבוע לעצמם כל מיני מטרות עם יעדים ברורים. זה נשמע נורא. כמו בית ספר נוקשה - יותר גרוע אפילו מאשר מקום עבודה. אבל בנוהג שבעולם, עוברים כמה ימים ואם אשאל מישהו מה עשית בימים האלו? פעמים רבות, אם הוא יודה על האמת, הוא יאמר לי "התבטלתי, מרחתי את החיים שלי". הוא לא חייב למרוח אותם באופן בולט, בטן־גב, אפשר למרוח בדרכים אחרות; יש שמסתכלים בספרים ויש בסרטים ויש שמסתכלים על השמים. כל דבר כזה זה בזבוז חיים.

יש איסור שנקרא "לא תקרץ", זו מילה עם שורש באידיש, "קראץ" פירושו גירוד. אסור לאדם להתגרד וככה להעביר עוד יום ועוד יום. יש אנשים שממש טובים בזה, עושים את זה עשרים שעות ביום. **אני אומר שזה סניף של "לא תרצח" - תארו לעצמכם שמישהו היה בא אליכם ואומר: "מה אתה אומר על זה שאחתוך שלוש שעות מהחיים שלך?" הייתם אומרים לו: "מה פתאום?!" אבל כשאתה עושה את זה לעצמך - לוקח שלוש שעות וזורק לפח, אז מי אחראי לזה?**

אדם צריך לשאול את עצמו: "מה אני רוצה לעשות?"; "מה אני רוצה להגשים?" - זה יכול להיות בלימוד, בעבודה, ובכל תחום אחר - במטרה לעשות את זה בפועל. זה לא מרתק, הרבה יותר מרתק היה לקום בבוקר כשהלב בוער לעשות דברים. **אני יודע שזה יישמע לכם נורא משעמם, אבל הבעיה שבעירה מהמין הזה לא טובה לכמעט כל הדברים שבעולם, כי היא לא מחזיקה מעמד.**

יש אמירה נכונה ששמעתי פעם: "כשלאנשים יש ימים קצרים - יש להם שנים ארוכות; כשיש להם ימים ארוכים - יש להם שנים קצרות". ימים קצרים - פירושם, כשאדם עסוק מאוד במשהו, הוא קם בבוקר, מסתכל בשעון - ומוצא את עצמו עמוק בלילה, היום היה קצר, וכך הימים הולכים אחד אחרי השני. בימים הקצרים נעשים דברים. אחרי זמן, כשאדם מנסה לאסוף שנה כזאת, היו בה הרבה ימים קצרים שהוא אפילו לא זוכר, אבל נקצר בה יבול הגון. בימים ארוכים - הימים נמשכים ונמשכים, ובסוף, התוצאות מאוד קצרות.

היה פרופסור באוניברסיטה בסינגפור, שקראו לו פרקינסון. הוא כתב ספרים בעיקר בנושאים רציניים, בצורה שנשמעת מדעית, יש שם הרבה חכמה, למרות שהמסקנות הן חצי בדיחות, ובכלל מאוד מעניינות. הוא שאל: כמה זמן לוקח לעשות דבר? וענה: זה תלוי במידת הזמן החופשי של האדם. לדוגמה: שני אנשים צריכים לכתוב מכתב תודה עבור מישהו שבא לחגיגה שהם ערכו, ובסוף המכתב, לחתום את שמם. למנהל משרד גדול - ייקח שלוש דקות לכתוב מכתב כזה, לעומת זאת, לזקנה מובטלת - זה ייקח שש שעות. מפני שלכל אדם זה לוקח בדיוק לפי כמות הזמן הפנוי שיש לו.

הזמן הפנוי הוא לא דבר אובייקטיבי, והפעולות שצריך להספיק לעשות בו הן גם כן לא אובייקטיביות, הן משתנות בין בני אדם. **הרב החסידי של דווינסק - רבי יוסף רוזין, שידוע בכינויו - הגאון מרוגוצ'וב, היה יושב כל הזמן ולומד.** הרב של ה'מתנגדים' באותו מקום - רבי מאיר שמחה, בעל ה'אור שמח' - אמר על הרוגוצ'ובר: "העובדה שהוא בקי

בכל התורה היא לא מפני שיש לו זיכרון טוב, אלא פשוט כרגע הוא למד את הגמרא הזאת". כשהיו מנסים לדבר עם הרוגוצ'ובר על דברים שלא קשורים ללימוד, הוא היה אומר: "תעזבו אותי! אתם רוצים שאהיה עם הארץ?! עוד מעט אשכח את כל מה שלמדתי!". גם מי שהוא לא הרוגוצ'ובר צריך לחשוש לכך.

יש כמה שאלות חשובות שכל אחד צריך לשאול את עצמו: מה אני עושה? מה אני יכול לעשות? ומה אני רוצה לעשות? **אין זה אומר שצריך לעשות הכל מהר־מהר, זו לא תחרות עם אחרים שאדם צריך להראות בה שהוא עושה יותר.** אבל צריך לעשות, בלימוד ובקיום המצוות - עשה ולא־תעשה.

אפשר לעשות את הדברים הללו באופן ספונטני, כשאדם מרגיש ש"נפשו חשקה בתורה" - זה טוב מאוד. אבל אם אדם רוצה שדברים יעשו באמת בתוך המציאות - זה דורש ממנו קביעות. אם הוא לא ייקבע את העבודה - לא משנה באיזה תחום - הוא עלול למצוא את עצמו באיזשהו סוג של עשייה מדומה, נדמה לו שהוא עושה משהו, כשבפועל הוא לא עושה שום דבר.

כתוב במסכת אבות: "שינה של שחרית, יין של צהרים, ושיחת הילדים מוציאים את האדם מן העולם". שינה של שחרית - כתוב בגמרא כמה שזה בריא וטוב, אז אדם עושה את זה ומוסיף עוד כמה אחוזים. יין של צהרים - בספרי רפואה רבים כתוב כמה זה בריא לשתות כוס יין אחת ביום, אז אדם עושה קל וחומר: אם אחת זה טוב, אז כמה שיותר - יותר טוב! בין שהוא מנמנם באופן רשמי בין שהוא יושב בכורסה עם עיניים עצומות, במצב של התבוננות עמוקה. שיחת הילדים - יש המון מעלות לשיחה עם ילדים קטנים, לדעתי יש להם המון שכל, ואפשר ללמוד מהם המון דברים, אבל אדם יכול להשחית את החיים שלו על זה.

אחד מאבות אבותיי דרש את הפסוק: "איך אעלה אל אבי והנער איננו איתי". הוא דרש אותו על עניין התשובה: "איך אעלה אל אבי" - שבשמים, "והנער" - השנים הצעירות שלי "איננו איתי"? בסוף הנער הזה הולך לריק, לבהלה ולשום דבר.

כשאדם מנסה לעשות דברים, אסור לו להיות צנוע, ענו ושפל ברך יותר מדי כלפי עצמו, הוא צריך לרצות לעשות דברים גדולים. גם אם בפועל הוא בסוף לא עושה אותם - תפילה עושה מחצה, רצון עושה מחצה. כשאדם רוצה דברים קטנים - הוא עושה דברים הרבה יותר קטנים, ובסוף עושה דברים קטנים ועלובים. אנשים יכולים להצטרף לדברים גדולים, זה גם כן דבר בעל משמעות. כשאדם לא יודע מעצמו מה לעשות, הוא מצטרף לאחרים שעושים. אדם לא חייב כל הזמן להצטרף לחדר קטן ועלוב, הוא יכול להשתתף בארמון.

אם מישהו רוצה לבנות שולחנות - זה משהו. האם זה יהיה המקצוע שלו? יכול להיות שלא, אבל שילך ויבנה שולחנות. אם מישהו יושב וחושב שהוא רוצה לעשות שולחנות - זה שום דבר.

המנהג המקובל הוא להאשים את הקדוש ברוך הוא בכל הדברים; מי גרם לדברים, מי אשם בהם - מצביעים כלפי מעלה. במקום להצביע כלפי מעלה ולומר "אני השם", אדם צריך להגיד לעצמו "אני אשם".

קיצור דברים - תעלו ותצמחו, זה דבר טוב לראות שמישהו גדל, טוב לראות את זה מבחוץ. זה בכלל לא משנה אם יש לי חלק או לא - יפה לראות אדם גדל. הזמן תמיד קצר, והפועלים תמיד עצלים, והמלאכה - אין בכלל מה לדבר, יש המון־המון. מתי יהיה סיפק בידינו לעשות את כל זה? לא ברור, אבל בואו נעשה מאמץ קטן. דבר טוב שיש לבנאדם - לא רק מטרות עקרוניות בחיים - אלא גם פעולות מעשיות, הן גורמות לכך שדברים זזים ומשתנים בתוך החיים שלך.

רוצים לעשות דברים גדולים - תעשו דברים גדולים, רוצים לעשות דברים קטנים - תעשו, אבל תעשו!

בשיתוף תלמידי ישיבת תקוע

יש לך שאלה בעבודת ה'? סמס ל-
054-4530951

נפשי בשאלתי

הרב יהושע שפירא, ראש ישיבת רמת גן

האם תפילה צריכה רגש?

"איזוהי עבודה שבלב? זו תפילה". התפילה עניינה פעולה של הלב, והלב הוא מקום הרגשות, כמו שהכתוב אומר "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך" ו"שפכי כמים לבך נוכח פני ה'", שמלמדים על הצד הרגשי שבתפילה. בוודאי שהתפילה בצורתה השלמה והמלאה כוללת את הפנייה לה' יתברך עם כל הלב.

אלא שאף על פי כן, הרגש אינו תנאי. הלב הוא בלתי צפוי, לפעמים גליו מתרוממים לגבהים בסערה ולפעמים הוא נעול ואטום. לא נצטווינו לעבוד את ה' רק כשהלב ער, אלא לעבוד עם יכולותינו באותה עת. בשעה הלב אטום, אז עצם אמירת המילים מתוך רצון לדבר בכנות ולהביא את הלב עד כמה שהדבר בידינו, גם זו נחשבת לתפילה רצויה.

איך מתגברים על דחפים שאינם בשליטתנו?

השאלה מניחה דבר והיפוכו - כאילו אי אפשר לשלוט בדחפים אבל אפשר להתגבר עליהם. התורה מלמדת שיש לאדם בחירה, כך שאפשר להתגבר על דחפים כי הם כן בשליטתנו, גם כשהדבר קשה מאוד.

הדרך להתמודד עם נטיות שקשה להתגבר עליהן היא לא להמתין לסערה ולפי התהום אלא לחפש את הדרכים הטובות ביותר להתמודדות מקדימה בשעה של נחת ורוגע. יש להתייעץ עם אנשים מנוסים בתחומים שבהם רוצים להצליח, ללמוד את הדברים מתורותיהם של רבותינו גדולי הדורות, להתרחק מן הגורמים שמקשים עלינו את הדרך ולעסוק בכל אותם נושאים שמועילים ומקילים מעלינו את ההתמודדות.

בנוסף, צריך האדם לתלות ליבו לשמיים, ולהתפלל שהקדוש ברוך הוא יסייע בידו, כי "אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו - אין יכול לו".

כמה מקום יש להתעמלות בחייהם של לומדי תורה?

במו עיניי זכיתי לראות את הרב שטיינמן זצ"ל, ענק שבענקים, בשעה שהיה עושה הליכות לבריאות גופו בגן הסמוך לביתי. וזכיתי לראות באיזה מגויסות ורצינות הוא עסק במלאכה של שמירת בריאותו. כך נהגו גם רבים מהגדולים האחרים, וזה כלול במצוות "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם".

הבריאות ושמירת החיים דוחות את רוב ככל מצוות התורה, מכיוון שהתורה מייקרת מאוד את ערך חיי האדם. לכן, כל פעולה שעניינה בריאות הגוף היא ודאי חשובה ויקרה.

מעבר לבריאות, יש מעלה גם בהרחבת הדעת ותחושת חופש, רעננות וחיוניות. כל אחד צריך למדוד עד כמה הוא זקוק להרחבה הזו, והתורה לא באה לכמת ולכווץ את החיים אלא אדרבה, היא מדריכה לחיות חיים עשירים ומלאים.